

Leto XIX. Stev. 121
DIREKTOR »BORBE«
VLAJKO BEGOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
MIROSLAV VITOROVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. — Cena 10 dinarjev

Ljudska
PRAVICA

BORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT »DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
»OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

Poglejmo stvarnosti v oči

Bralcem italijanskega tiska bi lahko dali koristen, praktičen, preprost in zanesljiv nasvet. Če hočejo biti poučeni o stikih med Grčijo, Turčijo in Jugoslavijo — to pa gotovo žele — jim je treba storiti samo nekaj: vse, kar preberemo o teh stikih v italijanskih časnikih, naj si razlagajo in razumejo pravo v nasprotnem smislu. Če bodo tako storili, se ne bodo zmotili. Drži namreč, da je pisatelj velikega dela italijanskega tiska o trojnem balkanskem sodelovanju natančno v nasprotju s stvarnostjo, da torej ustreza resnici samo, če ga, kot rečeno, obrnemo za 180°.

Dobro leto je tega, ko je italijanski tisk pisal, da je izključeno, da bi prišlo do tesnejšega sodelovanja med Grčijo, Jugoslavijo in Turčijo. Ko je bilo tesnejše sodelovanje po podpisu ankarškega sporazuma vzpostavljeno, je italijanski tisk spregledal o jačnost trditve, da preživetja ankarški sporazum hudo krizo in da poka po vseh stihih. Potem ko je izjavil, da dokončno oroglo tudi to trditev, so italijanski časniki pisali, da ni niti govora o tem, da bi lahko šlo še naprej od ankarškega sporazuma in da bi, obisk predsednika Tita v Turčiji samo formalnega pomena, da ne bo rodil nobenih otpljivih sadov.

Ko je bil objavljen skupni jugoslovansko-turški komunik, o katerem je izraženo enodružno mnenje, da se ankarški sporazum razvija v zvezo, je pelik del italijanskega tiska zagnal hrup, da so sadove ankarških razgovorov naperili proti Italiji. Istočasno je spregledal o jačnost trditve, da Grčija nasprotuje preraščanju ankarškega sporazuma v formalno vojaško zvezo in da torej ne bo sklenjena. Po nedoumno jasnih izjavah grškega ministrskega predsednika Papagosa in zunanjega ministra Stefanopulosa, da je Grčija odločno za sklenitev zveze, je del italijanskega tiska napadel Grčijo in jo obdolžil »proitalijanstva«, vzporedno s tem napadom pa je še naprej pisal, da balkanska zveza ne bo sklenjena, ker bo Italija to preprečila!

Takšno pisanje ni osamljen pojav pri našem sosedu ankarju. Država to je odse odločene politike. Ena njenih bistvenih značilnosti je nedvoumno nena nestvarnost. Vsakomur, kdor se, kako gledajo narodi Grčije, Turčije in Jugoslavije na trojno sodelovanje, je povsem jasno, da nadaljnje ločitvene, naravnega in organskega razvoja tega sodelovanja nihče ne more preprečiti. Raznolostne jantosti v Grčiji, Turčiji in naši državi preprečljivo dokazuje tudi to, da politika tesnega sodelovanja treh balkanskih dežel ni nekakšna kabinetska, umetna toorba, marveč naspotno, da je izraz življenjskih koristi in potreb narodov teh dežel.

Za naše trojno sodelovanje je značilno, da se je razvijalo korak za korakom in da je torej bližnja preobrazba ankarškega sporazuma v zvezo samo logično in naravno nadaljevanje tega celotnega organskega procesa, o katerem aktivno sodelujejo ne le državniiki, marveč tudi narodi teh dežel. Trojno balkansko sodelo-

nje se je razvijalo od začetka v duhu zveze, v duhu skupne obrambe pred nevarnostjo agresije. V tem duhu so bili storjeni tudi vsi tisti ukrepi, ki so v praksi že dokazali svojo življenjsko spo- sobnost, pa tudi velik pomen za ohranitev miru v tem delu sveta. Zdaj je napočil čas — kakor je to jasno in nazorno izraženo v vsaki izmed treh dežel — da že dose- žena visoka stopnja sodelovanja dobi ustrezen odsev s prerašča- njem v formalno zvezo. Drugače povedano, balkanska zveza bo formalizirala obveznost treh bal- kanskih dežel, da bodo napad na katerokoli izmed njih imele za na- pad na vse tri dežele.

Takšen organski razvoj sode- lovanja treh balkanskih dežel iz- raža ne le življenjske koristi bal- kanskim narodom, marveč tudi po- trebe svobodoljubne Evrope in po- trebe vsega svobodoljubnega člo- veštva. Sklenitev balkanske zve- ze — kot izraz že dosežene visoke stopnje v razvoju organskega so- delovanja na Balkanu — krepi napore za obrambo Evrope in je kot takšen nujen prispevek k splošnemu prizadevanju člove- štva, da se ohrani svetovni mir.

Po svojem značaju, po teme- ljih in načelih, na katerih stoji, nadaljnji razvoj sodelovanja bal- kanskih dežel ustreza sedanjim težnjam Evrope, ker je balkansko sodelovanje konkreten izraz stvar- nega sodelovanja in kot takšen tudi pomemben prispevek k raz- vijanju evropskega sodelovanja. Takšno sodelovanje morajo ne- ogibno pozdraviti vsi, ki so od- kritično zainteresirani na obram- bi Evrope in na razvijanju ev- ropskega sodelovanja.

Sedanja negativna politika Ri- ma nasproti trojnemu balkanskemu sodelovanju je prav zaradi tega neskozi nestvarna. Mi upa- mo, da bo Italija vendarle prej ali slej spoznala, da s takšno ne- stvarno politiko nasproti trajne- mu balkanskemu sodelovanju, s politiko, ki je že naprej neogibno obsojena na neuspeh, škoduje predvsem sama sebi. Ni treba do- kazovati, da mednarodnega usle- da in vloge države ne presojamo po njenih besedah, marveč po nje- nih dejanjih.

Posebej je treba poudariti, da lahko visoka stopnja organskega sodelovanja treh balkanskih dr- žav samo koristi tudi resničnim koristim italijanskega naroda. S takšno veliko krepitvijo obrambe na Balkanu, kakor je bližnja skle- nitev zveze, se bodo okrenile tudi koristi miru ne le na Balkanu, marveč na mnogo širšem področ- ju, a v to področje šle tudi Ita- lija. Ko bi sedanji italijanski dr- žavniki izražali koristi italijan- skega naroda, bi morali neogibno pozdraviti raznolostnega balkan- skega sodelovanja, da bi očitali našo deželo — tem bolj zamota- no je njeno vodenje. Zato se se- veda ne moremo ustaviti na tem, kar imamo, na tem, denimo, da imamo samo višje voditelje, ki

Zdaj se učite v Vojni akade- miji, da se boste oborožili s teo- retičnim vojaškim znanjem, da boste jutri sposobni vojaški vo- ditelji. Čim večja je vojska — naša vojska pa je velika in bo milijonska, če bo treba braniti našo deželo — tem bolj zamota- no je njeno vodenje. Zato se se- veda ne moremo ustaviti na tem, kar imamo, na tem, denimo, da imamo samo višje voditelje, ki

Mi, ki smo z dejanimi dokazali globoko prioritetenost obrambi miru in spojo prioritetenost razvoju med narodnega sodelovanja, odkrito- srčno želimo, da bi Italija napo- sled spoznala, kam jo vodi njena sedanja nestvarna politika, da bi jo končno že opustila in pogle- dala stvarnosti v oči.

ENAJSTA SEJA ZENEVSKE KONFERENCE O KOREJI

NOVI PREDLOGI OBEH STRANI

Ču En Laj predlaga ustanovitev komisije, nevtralnih držav — Kitajska zahteva sprejem v OZN — Novi južnokorejski predlog obsega 14 točk — Nam Il podprl kitajski predlog

Zeneva, 22. maja (Tanjug). — Pod predsedstvom sovjetskega predstavnika Molotova se je danes v Zenevi začela enajsta seja, posvečena korejskemu vprašanju. To je prva seja o Koreji po skoraj desetletni prekinitvi, ki je nastala zato, ker delegacije na konferenci niso mogle najti kompromisne osnove za nadaljevanje debate in za dosego sporazuma o združitvi Koreje.

Kitajski zunanji minister Ču En Laj je na današnji seji predlagal ustanovitev komisije nevtralnih držav za nadzorstvo nad volitvami v Koreji. Ponovno je podprl prejšnje predloge severnokorejskega predstavnika Nam Ila, ki predvidevajo združitve Koreje prek svobodnih volitev brez udeležbe tujih držav in ob poprejš-

prvič uradno zaprosil, naj bi Kitajsko sprejeli v OZN. »Očitajo nam, da smo protislovni v svojih zahtevah,« je dejal Ču En Laj, »in sicer zato, ker kritiziramo vlogo OZN na Koreji, hkrati pa prosimo za sprejem v OZN. Dejansko tega problema ni treba tako obravnavati, ker ne gre za našo prošnjo, temveč za pravico Kitajske, da je zastopana v OZN.« Zatem je govoril južnokorejski zunanji minister Pjun Jung Tae, ki je izjavil, da Južna Koreja sprejme predlog o izvedbi splošnih volitev v vsej državi, da bi potem združili oba dela dežele. Pjun Jung Tae je predlagal nov načrt svoje vlade o korejskem vprašanju, ki obsega štiri- najst točk. Najvažnejši del tega južnokorejskega predloga se na- (Nadaljevanje na 3. strani)

MARŠAL TITO OB SPREJEMU GOJENCEV VOJNE AKADEMIJE:

VOJSKA NOVEGA TIPA ki naj brani našo socialistično skupnost

»Naši ljudje vedo, da brez vojske ne bi bilo naše neodvisnosti ne tovarn, da bi bil zaman ves naš trud«

Beograd, 22. maja

Vrhovnemu komandantu oboroženih sil FLRJ maršalu Jugo- slavije Josipu Brozu Titu so danes dopoldne v Belem dvoru čestitali k rojstnemu dnevu gojenci Vojne akademije, ki jih je zastopalo 20 izbranih delegatov z načelnikom vojne akademije generalmajorjem Mičunom Sakićem in pomočnikom komandanta polkovnikom Petrom Mendašcem na čelu.

Maršal Tito se je prisrčno zahvalil za pozdrave, čestitke in darila ter prek navzočih delegatov naslovil na vse gojence Vojne akademije naslednje besede:

Tovariši vojni gojenci!

Zdaj mi je prvič omogo- čeno videti tu pri sebi predstavnike naše Vojne akademije in zato bi rad ob tej priložnosti naslovil nekaj besed na vas in na vse gojence vaše akademije.

Vi se šolate in zdaj se mi, da ste prvi rod, v katerem ni tistih, ki so sodelovali v osvobodilni borbi. Mi smo ustanovili oficirsko šolo pri vrhovnem štabu že leta 1942, med našimi najstarejšimi spopadi z okupatorji. A ko- ga smo poslali v njo? Najboljše tovariše, najboljše voditelje iz naših partizanskih odredov, proletarskih in drugih brigad ter enot. Menili smo namreč, da je to potrebno ne le, da bi se uspeš- neje borili proti okupatorju, marveč zaradi naše perspektive, zaradi naše bodočnosti. Tega smo se lotili, čeprav so nam bili ti ljudje nujno potrebni kot vo- ditelji na položajih na bojišču, ker smo vedeli, da bomo iz teh ljudi, ki so šli prostovoljno v boj, ki so prostovoljno dali na razpolago svoja življenja svojem ljudstvu za njegovo obram- bo ter za boj za svobodo in ne- odvisnost, da bomo iz teh ljudi, če jih bomo nekoliko oborožili s teoretičnim vojaškim znanjem, napravili hrbenico naših bodo- čih vojaških voditeljev, ko bodo naši partizanski odredi in naša osvobodilna vojska prerasli v redno ljudsko vojsko.

Ti naši tovariši so se učili v šoli v mnogo težavnejših okoliščinah, kakor se učite vi. Ofen- zive so se kar vrstile, seliti smo se morali iz kraja v kraj in tudi ta vojaška šola je morala biti zmeraj pripravljena za pot, ka- kor so bile vse naše enote. In vendar so se temelji, ki smo jih tu položili že leta 1942, širili in izpopolnjevali in iz te naše voj- ne šole, v začetku oficirske in sploh vojne šole pri Vrhovnem štabu, se je razvila na koncu ustanova, v kateri se zdaj učite.

Vaš rod, vi novi ljudje naše armade, predstavniki naše mladine, ki je prav tako kakor v vojni tudi po njej izpričala pri- mere junštva, ste sestavni del te mladine in mi vas kot takšne visoko cenimo. Toda od vas tudi mnogo zahtevamo.

Zdaj se učite v Vojni akade- miji, da se boste oborožili s teo- retičnim vojaškim znanjem, da boste jutri sposobni vojaški vo- ditelji. Čim večja je vojska — naša vojska pa je velika in bo milijonska, če bo treba braniti našo deželo — tem bolj zamota- no je njeno vodenje. Zato se se- veda ne moremo ustaviti na tem, kar imamo, na tem, denimo, da imamo samo višje voditelje, ki

so sodelovali v vojni, ki so si v osvobodilni borbi že pridobili znanje na bojišču, potem pa so se po vojni oborožili teoretično in ki bodo pravzaprav vodili večje enote. Ne, mi moramo imeti dobre vojaške voditelje od najnižjih do najvišjih enot. Kaj pomaga še tako genialen vojsko- vodja in kaj vojaški voditelj, če voditelj spodaj ne ustrezajo potrebam, če s svojim znanjem in sposobnostjo ne drže enote v rokah. Ne pomenijo mnogo, kakor tudi ne pomaga niti naj- boljšim voditeljem in najhra- brejšim ljudem spodaj, če imajo višje voditelje, višje vojaške stratege s praznimi glavami,

ljudi, ki ne znajo voditi velike vojske.

Zato vi, ki prihajate v našo vojsko, ki boste kot oficirji naše socialistične dežele prišli v našo vojsko, v vojsko novega tipa, ki naj brani našo socialistično stvarnost in budno čuva pridobitve, priborjene s krvavo borbo v vojni, zato morate vi pred- vsem storiti vse, kar morete, da boste v vsakem pogledu sposo- bni voditelji te vojske. Kajti v njej se zbirajo vedno novi ljudje, novi rodovi naše mladine, ki se vsak dan bolj zaveda svojih nalog in dolžnosti do domovine.

Vaše naloge niso samo v tem, da ste dobro podkovani v teo- retičnem vojaškem znanju, vaše naloge so tudi v tem, da si kot bodoči voditelji že zdaj pridobite politično zrelost v akade- miji, da boste lahko jutri tudi politično vzgajali tiste stotine, tisoče in tisoče mladih ljudi iz mnogih pokolenj, ki bodo prišli v vojsko.

Vi, tovariši, boste voditelji vojske, ki je že zdaj sodobno

oborožena. Razumljivo je, da mora biti naš cilj v tem, ker gre že teoretični vojaški pouk v šoli vzporedno s sodobno vojno tehni- ko, da vam to vojno tehniko damo, ko pridete jutri v enoto. Mi si na vsi moč prizadevamo to storiti. Prizadevamo si, pre- skrbeti našo vojsko s čim mo- dernejšimi sredstvi. Toda, dragi moji tovariši, za to so potrebne velikeanske vsote denarja, to za- lteva mnogo znoja naših delov- nih ljudi, čeprav še nismo sli- šali, da bi naši ljudje, naši kmeti, meščani ali delavci godrnjali zaradi tega, ker za vojsko toliko žrtvujemo. Naši ljudje ne godr- njajo, ker vedo, da brez vojske ne bi bilo naše neodvisnosti in da bi brez nje tudi ne bilo vred- (Nadaljevanje na 3. strani)

Tovariš Kardelj sprejel predstavnike MLO Ljubljana

Ljubljana, 22. maja

Podpredsednik zveznega Iz- vršnega sveta tov. Edvard Kar- delj, ki je v Ljubljani je danes dopoldne sprejel predse- dnika MLO Ljubljana tov. Mar- jana Dermastjo in predstavnike svetov Mestnega ljudskega odbo- ra ter se z njimi razgovarjal o nekaterih aktualnih vprašanjih dela MLO. Na sestanku, katere- mu sta prisostvovala tudi tova- risca V. da Tomšičeva, organiza- cijski sekretar ZKS, in Janez Vipotnik, sekretar okrajnega ko- miteta ZKS za Ljubljano in okoli- co, so med drugim razpravljali o načinih in metodah dela Mest- nega ljudskega odbora, o delu svetov in komisij, o odnosu upravne aparata do oblasti in o vprašanju ljubljanskih občin in komune.

NA SEJI IZVRŠNEGA SVETA LRS STA BILA IMENOVANA

Svet za prosveto in kulturo ter Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS

Včeraj se je vršila seja Izvrš- nega sveta Ljudske skupščine LRS pod predsedstvom tov. Bo- risa Kraigherja.

Izvršni svet je imenoval Svet za prosveto in kulturo LRS in Svet za zdravstvo in socialno po- litiko LRS.

V Svet za prosveto in kulturo so imenovani: za predsednika dr. Vogelnik Dolf, univ. profesor v Ljubljani; za člane: dr. Lunaček Slava, načelnik oddelka pri Centralnem higienem zavodu v Ljubljani, Stih Gustav, pedagog, Maribor, inž. Berkopec Jože, direktor »Kmečke knjige«, Ljubljana, dr. Goričar Jože, univ. profesor v Ljubljani, Ribičič Marinka, pred- sednik Sveta za prosveto in kul- turo Okrajnega ljudskega odbora Gorica, Kopač Pavle, predsednik DPD »Svoboda« II, Trbovlje, Zi- ma Vrščajeva, urednik »Ciciba- na«, Ljubljana.

Od zavodov in organizacij so bili za člane Sveta za prosveto in kulturo delegirani: dr. Peterlin Anton od Slovenske akademije znanosti in umetnosti, dr. Ilieš Svetozar od Univerze, Tehnične visoke šole, Medicinske visoke šole in Agronomske, gozdarske in veterinarske fakultete, Kozak Juš od Slovenskega narodnega gledališča, Škerjanc Lucijan Marija od Slovenske filharmonije, Albreht Roman od Republiškega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, Miklavčič Zvone od Zveze prijateljev mladine Slovenije, Seliger Drago od Ljudske mladine Slovenije, dr. Kreft Bratko od Društva slove- nskih književnikov, Pregelj Ma- rij od Društva slovenskih upoda- bljajočih umetnikov, Kranjec Mi-ško od Ljudske prosvete Slovenije in Zveze društev »Svoboda«, Kresc Leopold od Zveze športov Slove- nije in »Partizana« — zveze za te- lesno vzgojo Slovenije, inž. Tor- kar Janko od Zveze inženirjev in

tehnikov LRS, Milek Julka od Zdrženja vzgojiteljev Slovenije, Svetko Vladimir od Republiškega odbora Zdrženja učiteljev Jugo- slavije, Raubar Miroslav od Rep- ubliškega odbora Zdrženja profe- sorjev in predmetnih učiteljev Ju- goslavije, Sbrizaj Danilo od Re- publiškega odbora Zdrženja učiteljev in profesorjev strokovnih šol Jugoslavije, Zakošek Jože od Republiškega odbora Zdrženja učiteljev specialnih šol Jugosla- vije.

V Svet za zdravstvo in social- no politiko so imenovani: za pred- sednika Fajfar Tone, ljudski po- slanec Zvezne ljudske skupščine; za člane Alič Tone, rudar v Trbovljah, Aosenik Jože, meta- lurški delavec na Jesenicah, Kto- sky dr. Rudolf, univ. profesor v Ljubljani, Marušič dr. Franc, zdravnik v Novi Gorici, Pahar dr. Maks, zdravnik v Mariboru, Sivic dr. Albin, zdravnik JLA v Ljubljani, Toman Tone, član GO SZDL Slovenije, Bradac Pavla, predsednik Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko C. rajnega ljudskega odbora Ko- čevje, Musič dr. Drago, upravnik Poliklinike v Ljubljani.

Od zavodov in organizacij so bili za člane Sveta za zdravstvo in socialno politiko delegirani: Sturm Anton, Plazer Franc in Salberger Milica — od Republiškega sveta Zveze sindikatov Ju- goslavije, Srimšek Rudolf od Zve- ze vojaških vojn invalidov Slove- nije, Bertonec Marjan od Zve- ze borcev NOV Slovenije, Vodo- pipec dr. Katja od Zveze ženskih društev Slovenije, Lunaček dr. Pa- vel od Medicinske visoke šole, Plevnik Jože, Ljubljana, Kopačič Fedor, Ljubljana in Spat Viljem, Celje — od Zavoda za socialno zavarovanje LRS, Čvachte dr. Saša od Centralnega higienega za- voda, Kraigher Olga od Rdečega

kriza Slovenije, Novak dr. Fran- ce od Slovenskega zdravniškega društva, mr. Bakarčić Leon od Farmaceutskega društva, Trček Stane od »Partizana« — zveze za telesno vzgojo Slovenije in Zveze športov Slovenije.

Ustanovljen je bil Zavod za proučevanje varnosti pri delu in Bolnica za duševne bolezni v Idriji. Dom za duševno defekte v Hrastovcu pri Mariboru je Iz- vršni svet proglasil za socialno- zdravstveni zavod.

Izvršni svet je razpravljal o principelnih vprašanjih v zvezi z izdajo novih predpisov: o babi- škini službi in poročniški pomoči izven zdravstvenih zavodov, o ustanovitvi višjih zdravstvenih šol, o zdravstveni službi v zdravi- liško-gostinskih podjetjih in o so- cialnih zavodih ter sklenil, da se predlagani problemi rešijo z za- koni, ki bodo izdelani v sodelova- nju vseh prizadetih forumov.

Dalje je sprejel Izvršni svet odlok o plačevanju prejemkov v bližnji sklad za urejanje voda in ustanovil Republiško inšpek- cijo parnih kotlov.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS
Stanje dne 22. maja 1954 ob 7. uri:
Vtem ko je nad srednjo Evropo še ve- dno jedro hladnega zraka, prodirajo čez zahodno Evropo nove frontalne motnje, ki pa predvidevajo v nasled- nih dneh ne bodo imele večjega vpliva na vreme pri nas.
V južni in jugovzhodni Jugoslaviji je bilo danes dopoldne ob 10. uri delno menjačice oblačno vreme, v ostalih predelih pretežno oblačno vre- me s slabotnimi padavinami v skraj- nem severozahodnem predelu. Tem- perature so bile v mejah od 13 do 18 stopinj C.

Vremenska napoved za nedeljo:
V vzhodni Sloveniji pretežno lepo vreme z delno do menjačice obla- čnostjo. V ostalih predelih menjačice oblačno vreme, tu in tam še neznat- ne krajevne padavine. Temperatura pomeni 3-8 stopinj, podnevi 20 sto- pinj C.

DELO ODBOROV ZA GOSPODARSTVO ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

O načinu odvzemanja presežka zemlje prek maksimuma deset hektarov

in drugih določbah v osnutku zakona o prometu z nepremičninami se je včeraj razvila živahna razprava

Odbor za gospodarstvo Zvezne sveta Ljudske skupščine je danes nadaljeval razpravo o osnutku zakona o prometu z nepremičninami. Ze v začetku se je vnela živahna razprava o predlogu poslance Jelenkovića, naj bi v osnutek zakona vključili določbo, po kateri bi bila zamenjava zemljišč za arondacijo oproščena davka na promet. Zmagalo je mnenje, da ta določba ne pride v zakon, da pa bo odbor priporočil Zveznemu izvršnemu svetu, naj s posebnimi predpisi, ki urejajo davčno politiko in takse na promet, predvidi takšen način izpodbujanja kmetov, da bodo svoje parcele čimbolj zaokrožili.

Precej dolgo je odbor obravnaval tudi določbo, ki govori o načinu odvzemanja presežka zemlje prek maksimuma 10 ha. Ker se v primeru nakupa zemlje nad maksimum presežek odvzame v korist kmetijskega sklada splošne ljudske imovine brez sleherne odškodnine, ker je kupec v tem primeru zavestno kršil veljavne predpise o maksimumu, je nastalo vprašanje, ali bo odškodnina izplačana tudi v primeru, če dobi kmet presežek z dedovanjem, z letno pogodbo, v obliki darila in podobno. Glede dote se poslanci niso strinjali s stališčem poveljenika Zveznega izvršnega sveta Vučkovića, ki je rekel, da bi moral zakonca še pred poroko od tujiti presežek zemlje ali pa se sporazumeti pozneje, iz čigave lastnine bosta presežek izločila.

Po mnenju večjega števila poslancev bi takšna vrzel v zakonu povzročila mnoge spore in nerazčiščene odnose zlasti v primeru poznejše razpore, kar bi spet pomenilo postaviti ženo v mnogih naših krajih v neenakopraven položaj, ker bi ostala po razporeki brez zemlje, s tem pa tudi brez sredstev za preživljanje.

Na koncu se je odbor strinjal s tem, da odškodnina za presežek ne bo izplačana samo v primeru nakupa, glede ostalih primerov pa bo odbor še počakal, da jih bo Zvezni izvršni svet znova proučil in predlagal o njih dodatne določbe, toda v tem smislu, da se pri odvzemu presežka, izvemši tistega, ki je bil pridobil na podlagi nakupa, odškodnina izplača.

Odbor se tudi ni strinjal z določbo, da se lahko obdelovalna zemlja zamenja samo za obdelovalno, gozdna pa za gozdno. Argumenti poveljenika Izvršnega sveta, da je namen te določbe zaščiti gozdove, niso obveljali. Člani odbora so predvsem opozarjali na razne primere, ko bi prav brez takšne, po njihovem mnenju toge določbe, lahko dosegli več za povečanje gozdnega sklada, kakor tudi na to, da bi lahko znatnejše uspehe v tem smislu dosegli predvsem z večjo skrbjo in bolj perspektivno politiko komun za zaščito gozdov. Na koncu so sklenili, da bodo tudi to določbo odložili in znova proučili.

Zanimiva razprava se je razvila, ko je prišla na vrsto določba o pritožbenem postopku proti odlokom svetov za gospodarstvo okrajnih ljudskih odborov, s katerimi se odklanja soglasje za

prodao ali zamenjavo zemljišča. Po zakonu je treba pritožbo vložiti na republiško državno tajništvo za splošno upravo in proračun. Čeprav je to sicer v skladu s predpisi o upravnem postopku, takšen postopek po mnenju poslance Mloša Minića ne ustreza več našemu družbenemu redu. To soglasje je stvar zaupne presoje, prav tako pa tudi obravnavanje pritožbe o tem, kaj je lahko pristojnost samo organov ljudske oblasti, ne pa tudi upravnih organov, ki lahko samo presodijo zakonitost tega ali onega ukrepa. V tej zvezi je odbor priporočil, naj bi predpise o upravnem postopku posebej proučili.

Poslanci odbora se v celoti tudi niso strinjali s členom iz prehodnih določb, ki predvideva, da bi lahko leto dni po uveljavitvi tega zakona zahtevali, naj se razveljavi pogodba, s katero je bila dotlej iz družbene imovine zasebniku prodana nepremičnina po ceni, ki ob prodaji ni presegala polovice njene prometne vrednosti. Predlagali so, naj bi iz določbe izveli nepremičnine, prodane na licitaciji, tako da bi veljala za stvarno tržno vrednost cena samo iz tiste licitacije, katere postopek se je ohranil. Ker pa so se dogajale tu tudi zlorabe, zlasti pred uveljavitvijo uredb o postopku za prodajo stanovanjskih hiš, ni moglo priznati za stvarne cen, doseženih s formalnimi licitacijami, ker so posamezniki iz lastne koristi presegali ceno, ki bi jo dobili na licitaciji. Odbor se je tudi strinjal s tem, da se s posebnimi predpisi uredi vprašanje prometa s fizičnimi deli poslopj, storjenega v času, ko to ni bilo dovoljeno.

Potem ko so sprejeli ta zakonski osnutek v podrobnostih, je odbor proučil predlog ljudskega poslance Ede Jardaša, naj bi zvezni družbeni plan in proračun predložili Ljudski skupščini do 1. oktobra. Predstavnik Zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorović je izjavil, da je Zvezni izvršni svet ne glede na ta predlog že sklenil, da bo v juniju predložil Zvezni ljudski skupščini osnutek plana in proračuna.

Odbor je tudi proučil predlog ljudskega poslance Norberta Webera, naj bi izvolili komisijo za

proučitev plačnega sistema, ter predlog poslance Vojislava Jelenkovića, naj bi uredbo o davku na promet z nepremičninami nekoliko spremenili. Tov. Todorović je rekel, da bo Zvezni izvršni svet na prihodnji seji odbora povedal svoje mnenje o predlogu poslance Webera, s katerim se v načelu strinja. Rekel je tudi, da je predlog poslance Jelenkovića zelo koristen, da pa ga je treba poprejšiti. Zvezni izvršni svet bo obvestil odbor, kako misli urediti to vprašanje.

Na koncu je ljudski poslanec Vicko Krstulović predlagal, naj odbor za gospodarstvo priporoči Zveznemu izvršnemu svetu, da bi že letos pripravil osnutek zakona o vinu in zakona o pospeševanju vinogradništva.

Prihodnja seja odbora za gospodarstvo zveznega sveta bo dne 1. junija.

Odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev je tudi obravnaval in v podrobnostih sprejel osnutek zakona o prometu z nepremičninami. V razpravi so ljudski poslanci načeli več važnih vprašanj in o njih obširno razpravljali. Med drugim so govorili o tem, kako bi preprečili zlorabe v prometu z nepremičninami, o predpisih o dedovanju itd. Iz osnutka so črtali določbo, da bi lahko kmetje obdelovalno zemljo zamenjavali samo za obdelovalno, gozdno pa za gozdno. Odbor je sprejel več spremenjavalnih predlogov, katerih cilj je razširiti pristojnost ljudskih odborov v prometu z nepremičninami. Na včerajšnji seji je odbor proučil tudi prošnje in pritožbe nekaterih delovnih kolektivov, gospodarskih organizacij in posameznikov.

Proizvajalci kritizirajo pomanjkljivosti v kreditnem sistemu

Ljubljana, 22. maja

Na današnjem zasedanju zbora proizvajalcev OLO Ljubljana okolica je bila najvažnejša prva točka dnevnega reda, ko so obrtniki obravnavali problematiko industrijske proizvodnje. Inž. Miha Muha je v referatu prikazal najprej splošno gospodarsko stanje republike, nato pa je gledal na nov kreditni sistem obravnaval nekatere probleme, ki jih je čutili v okraju. Navedel je, da so se celotna obratna sredstva napram lanskemu letu znižala za 3 %, stalna obratna sredstva pa za 26,5 %. Tako je tudi v okraju kot v republiki stanje v zvezi s kratkoročnim kreditiranjem še dokaj zadovoljivo, kar pa ne bi mogli reči za stalna obratna sredstva. Pri določanju teh se je banka večkrat posluževala preveč formalističnih kriterijev, toda tudi podjetja niso dovolj sodelovala z Narodno banko in okrajem, kar bi pripomoglo, da bi v določenih zahtevah uspela.

Nov način kreditiranja pa vsebuje tudi nekatere pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti. Med drugim je inž. Muha navedel, da imajo podjetja, ki so imela lani slabši koeficient obračanja, avtomatično možnost, da dobe višja stalna obratna sredstva kot podjetja, ki so lani boljše gospodarila ter imela višji koeficient obračanja. Z licitiranjem

obratnih sredstev so se povišale tudi obrestne mere in mnoga podjetja pristajajo na višjo obrestno mero, kot pa bi jim to lahko zagotovile zmogljivosti in rentabilnost in to samo zato, da si na vsak način dobijo potrebne kredite. Ker je pri licitaciji zadostna le formalna zadostitev pogojev, je dostikrat odvisno zgolj od slučajja, če gospodarska organizacija v licitaciji uspe ali ne. Težave imajo tudi nova podjetja in obrati, ki so povečali obseg tehnične zmogljivosti, pa za sedaj ne morejo dobiti stalnih obratnih sredstev. Te in druge pomanjkljivosti proučujejo sedaj posebne komisije, ki bodo svoje predloge predložile kasneje tudi Zveznemu izvršnemu svetu v odobritev.

Kar se tiče investicijskih kreditov, je okraj pravilno predvideval, da bo treba večino investicijskih kreditov iz okrajnih sredstev. Zato je s koncentracijo sredstev poskrbel, da bo lahko podjetjem kar najbolj pomagal, ter je sestavil tudi prioriteten red podjetij, ki nujno potrebujejo investicijske kredite. Pri tem so upoštevali predvsem ona podjetja, kjer se investicije izredno izplačajo, n. pr. Titan, Kamnik, Tovarna usnja Smartno, katerim je treba oskrbeti tudi devizna sredstva. Se posebej pa je opozoril, da je treba pri dodeljeva-

POZDRAVI PREDSEDNIKU REPUBLIKE

IME TITO POMENI NAPREDEK

Predsednik republike Josip Broz-Tito je prejel že na stotine pozdravov iz vseh krajev naše domovine, v katerih mu delovni kolektivi, množične organizacije, vojski in oficirji JLA ter mnogi posamezniki izražajo ljubezen in najtoplejšje želje ob 62. rojstnem dnevu.

Kolektiv »Rudi Čajavec« iz Banje Luke piše: »25. maj je tudi letos razgibal milijone naših delovnih ljudi, ki ti z globokim čustvi izražajo privrženost in brezmerno hvaležnost za zlate strani naše zgodovine.« Ime Tito pomeni ljudstvo napredka, ljudstvo, ki ve, kaj hoče, ljudstvo, ki nudi prijateljsko roko slehernemu, kdor pošteno misli, ki pa postane v odločilnih trenutkih monolitna vojska za ohranitev s krvjo priborjenih pridobitev. Sleherno naše delo je povezano z imenom Tito in zato naši delavci in uslužbenci izpolnjujejo svoje naloge, dobro vedoč, da je tudi njihovo delo delež v naši socialistični stvarnosti.

V šoli, na delu in pri igranju, pravijo v svoji čestitki pionirji vasi Bosanske Bojne, »zmeraj mislimo na Tvoj dragi in blagi lik.

Na Tvoje lepe nasvete nam mlajšim in Tvoje očetovske besede, ki se jih spominjamo vsak trenutek.« Kolektiv državne industrije »Vrba« v Banji Luki izraža ljubezen in najtoplejšje želje k rojstnemu dnevu predsednika Tita in piše: »Naš kolektiv se zaveda, da se mora za največje pridobitve delavskega razreda Jugoslavije za delavsko samoupravljanje v vseh panogah našega življenja, zahvaliti predvsem Tebi, ljubljeni tovariš Tito, ki si poudaril, da je to edina zgodovinska pot graditve socializma.«

»Ponosni smo na vsa minula leta Tvojeja življenja,« pravijo v svoji brzojavki delavci in uslužbenci tovarne preprog »Jovan Mikić« v Subotici. »Ker vemo, da si od zgodnje mladosti žrtvoval vse življenjske užitke in jih podredil boju proti sovražnikom. Prepričani smo, da Ti bo najljubša čestitka zvest, da smo pripravljene čuvati pridobitve naše ljudske revolucije in da gojimo bratstvo in enotnost naših narodov.«

Čestitke predsedniku Titu so poslali tudi prebivalci Bosanske Dubice, društvo rezervnih oficirjev Buje, občni zbor italijanskega kluba »Parezo« Pazin, kolektiv tobačne tovarne v Banji Luki, služatelji gozdarske fakultete v Zagrebu, delavci vasi Bistrice pri Gornjem Vakufu, prebivalci mesta Iriga, komunisti osnovne organizacije enote na meji proti coni A STO, mladinci in predavatelji industrijske šole v Zadru, okrajni odbor SZDI v Metkoviću, kolektiv železniške postaje v Subotici, okrajni odbor SZDI, Korčula, prebivalci vasi Ugrinovca, vojski vojni invalidi in zdravilščini v Daruvaru, prebivalci Iliče, delovni kolektiv tovarne papirja in kartona Sladki vrh Maribor, rudarji Breze in mnogi drugi.

MARŠAL TITO gojencem Vo ne akademije

(Nadaljevanje s 1. strani)

no graditi tovarn, da bi bil brez nje zamen ves naš trud in vse drugo.

Zato pa je zelo važno čuvanje tehnike, ki vam jo dajemo. Pomislite samo, koliko stane puška, koliko mitraljez, koliko top, tank, letalo. Samo eno letalo stane zdaj približno 200 milijonov dinarjev, vi pa veste, kaj to za nas pomeni. To pomeni za nas vrednost ene tovarne. In zato denimo, če pilot ne bi razumel, kako dragoceno orozje ima v rokah in če bi ravnal z njim kot z nečim, kar je padlo od nekega iz oblakov, seveda ne bi bil pravi pilot. Pravi oficir socialistične dežele, kakor tudi ni pravi voditelj vojske tisti, ki misli, da je enota in njeno orozje samo njegovo torišče in da se njegovo delo ne tiče nekoga drugega. Voditelj mora vedeti, koliko vse to stane naše ljudi. To mora znati ceniti. Vsak vojski voditelj mora tega učiti tudi tiste preproste vojake, ki pri-

dejo iz vasi, in druge, opozarjati jih mora, da je treba dobro čuvati, kar smo dobili, ker so sami in drugi v to vložili svoj trud. Če ne bomo pazili na to, če ne bomo skrbeli za materialno čuvanje naše vojne tehnike, bo seveda naša dežela težko premagovala težave v zvezi s preskrbovanjem naše vojske s čedalje novjšim orožjem.

Razen tega se morate kot vojski voditelji že v akademiji vzgajati v duhu lika socialističnega vojaškega voditelja. Vi mora biti prežet s tovarštvom do tistih, ki pridejo v vojsko. Zahtevam disciplino in jasno je, da disciplina v vojski mora biti. Toda disciplina mora biti zavestna. Vaša dolžnost je, da učite vojake tako, da vedo, kje je meja in kje mora biti meja med zavestno vojaško disciplino in tistim prisilnim tovarštvom, ki ga izpričujejo vse dobre armade na svetu. Mi ne zahtevamo, da bi vi vzpostavljali kasarski sistem, da bi se učili tako, da bi bili jutri oficirji kasarskega sistema. Vi ste oficirji novega kova, nove vojske in takšne vas želimo videti.

Želim vam, dragi moji tovariši, prek vas pa pošiljam razen svojih pozdravov tudi svoje želje vsem gojencem Vojne akademije, da bi se dobro učili in da bi napredovali in da bi jutri, ko pridete v enote, uspešno izpolnjevali vse svoje naloge. Vojska je zamotan organizem in delovati mora kot mehanizem od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol. Voditelji v naši vojski, tisti v nižjih enotah prav tako kakor tisti, ki vodijo višje, morajo biti na višini in ko jim je zaupana enota, je njihova odgovornost do nje ter do vojske in ljudstva tem večja. Imejte to zmeraj pred očmi, jaz pa vam v vašem delu želim čisto uspehov.

Poročilo o izpolnitvi plana za I. tromesečje

Beograd, 22. maja
V skupščinskih krogih se je zvedelo, da bosta sredi prihodnjega tedna odbora za gospodarstvo obeh skupščinskih domov dobila poročilo Zveznega izvršnega sveta o gospodarskem stanju in o izpolnitvi plana za I. tromesečje t. l.
Pričakujejo, da bo to poročilo podal predstavnik Zveznega izvršnega sveta 1. junija na skupni seji obeh skupščinskih odborov za gospodarstvo.

Sprejem pri tovarišu Titu

Včerajšnji gostje predsednika Tita so bili gojenci vojne akademije — bodoči oficirji naše vojske, ki so svojemu vrhovnemu komandantu sporočili pozdrave ob njegovem 62. rojstnem dnevu. V delegaciji je bilo 20 gojencev II. in III. razreda, izpolnjenih na skupni konferenci akademije. Biti gost vrhovnega komandanta je namreč velika čast.

MNOGO KANDIDATOV

Gojenci so že več dni govorili o bližnjem obisku pri tovarišu Titu. Komanda Akademije je bila v zadregi, koga bi izbrala za delegacijo, ker je bilo mnogo kandidatov. In sklenila je prepustiti to gojencem. Le-ti so izpolnili najboljšje iz svojih vrst.

Naša Vojna akademija nudi vse pogoje za široko, temeljito pa jaško in kulturno izobrazbo. Gojenci se uče med drugim tujih jezikov, proučujejo pa tudi domačo in tujo literaturo. Akademija nudi gojencem velike možnosti, da postanejo ne le dobri oficirji, marveč tudi kulturni in izobraženi ljudje, pravi oficirji armade socialistične dežele.

Včeraj je bilo v Akademiji praznično razpoloženje. Po skup-

nem mitingu so delegati sedli v avto in se odpravili proti Belemu dvoru, kjer so se v salonu postrojili. Iz sosednje sobe je prišel v svetli uniformi vrhovni komandant.

»Tovariš Maršal, vodim delegacijo gojencev Vojne akademije,« je raportiral generalmajor Mičun Sakić, načelnik Akademije. Potem pa je stopil pred Maršala gojenec Filip Pešić iz vasi Samajle pri Rankovcih. V Akademijo je prišel pred dvema letoma. V imenu svojih tovarišev je čestital Maršalu k rojstnemu dnevu. Tovariš Maršal, zelo smo srečni in veseli, da smo prišli k vam in da vam ob rojstnem dnevu sporočimo borbene pozdrave gojencev Vojne akademije, bodoči oficirji naše junaške vojske, skopane pod našim vodstvom med veliko osobodilno borbo naših narodov. Ljubezen do vojske, ljudstva in vas, tovariš Maršal, nas je spodbudila, da smo si na začetku življenjske poti izbrali oficirski poklic, ker je hkrati najčastnejša dolžnost učiti se in pripravljati na obrambo pridobitve naše revolucije, na graditve socializma v naši deželi. V imenu gojencev Vojne akademije vam

čestitam k 62. rojstnemu dnevu z željo, da bi še dolgo dolgo živeli in nas vodili na nove pohode, kakor ste nas vodili doslej.

Potem je izročil Maršalu album slik iz življenja Akademije in umetniško sliko — delo slikarja Djordja Andrejevića-Kuna.

GOJENCI PROSIJO, NAIJH MARŠAL OBISCE

Po govoru maršala Tita so odšli v sosednji salon, kjer je bila pripravljena zakuska. Maršal je povabil goste, naj sedijo za mizo. Začel se je nevezan pogovor.

»Ali so bili tile na paradi?« je vprašal Maršal.

»Da,« je odgovoril generalmajor Sakić.

»Dobro so se odrezali,« je pripomnil Maršal.

Gojenci so se zadovoljno nasmejnili. Eden izmed njih se je obrnil k novinarjem in zašepetal:

»Naše slike pa niste objavili!« Gojenci so bili nekoliko v zadregi, vendar pa se je Mihovil ojunčič in vprašal:

»Tovariš Maršal, pripovedujte nam o svojih vtisih iz Vojne akademije zavezniške turške vojske,«

»A, to bi radi vedeli,« je dejal Maršal.

Potem pa je ponovil že v tisku objavljeno mnenje o turški vojski in zlasti poudaril disciplino in izvežbanost gojencev turške Vojne akademije, ki jo je občudoval na fizikalnem zletu prirejenem njemu na čast. Potlej je poudaril pomen telesne vzgoje za vojsko in pripovedoval gojencem o lastnih izkušnjah.

»Kot fant sem bil šibak, rahlega zdravja, ko pa sem se začel ukvarjati s športom, sem se kaj hitro utrdil. Zato zmeraj poudarjam, da je zelo važno, da so oficirji tudi dobri športniki. Če niso, ne morejo v tem smislu dobro vzgajati vojakov.«

Spet se je oglašil gojenec Močurčič.

»Želimo, tovariš Maršal, da bi obiskali našo Akademijo.«

»Kaj mi pa mislite pokazati?«

»Vse, kar znamo in česar smo se doslej naučili.«

»Če je tako, pa pridem. Kar nadaljujte učenje!«

Potem se je maršal Tito podrobneje zanimal za delo in življenje Akademije.

»Ali se učite tujih jezikov?«

»Učimo se, tovariš Maršal, vsak po svoji volji: angleščine, francoščine ali nemščine,« je odgovoril neki gojenec.

»Kako pa kaj s politično vzgojo?« je vprašal Maršal.

»Dobro,« je odgovoril polkovnik Petar Menduš in pojasnil program vzgoje.

»Kaj pa s perečimi zadevami?«

»Tudi te redno spremljajo.«

DRAG SPOMIN

Vzdušje je bilo čedalje priskrbnejše. Iznenada je nekdo vprašal Maršala:

»Kako pa Vaš žolč?«

»Ni ga več, ta stvar je odveč na. Zdaj se počutim zelo dobro. Nobenih težav nimam.«

Iznenada se je Maršalov pogled ustavil na mladem obrazu brez brkov.

»Koliko si pa star?«

»Enaindvajset let, tovariš Maršal,« je odgovoril rdečelični gojenec Miodrag Marković.

Maršalu se je najbrž zdelo, da je najmlajši v resnici pa je med gojenci še nekaj mlajših.

Pomenek bi se bil najbrž že zaplekel, toda tik pred poldnevom je Maršal ostal. Nekdo je predlagal, da bi se skupaj fotografirali.

»No, pa pojdemo na stopnišče,« je rekel maršal Tito.

In gojenci so se hitro zbrali okrog svojega vrhovnega komandanta pred fotoreporterji in filmskimi smetalc. Vsak izmed njih bo dobil sliko, drag spomin, ki bo dolgo čvalal in kazal vojakom, ko jim bo popeljeval kol mlad oficir.

J. Rajčević

Provokacija na Jadranu

Italijanska ladja odvedla štiri naše vojake

V četrtek zvečer je neka italijanska vojna ladja povzročila hud incident na Jadranu. Tisti večer so jugoslovanski obmejni organi opazili 11 italijanskih ribiških ladij, ki so ilegalno lovile ribe na področju otoka Zirija v jugoslovanski zaščitni coni. Malo kasneje je naš patrolni čoln, zasledujoč tatove, ujel ribiško ladjo »Julio Cesare« in pustil na njej štiri stražarje, da bi jo odvedli do Sibenika.

Toda v hipu, ko je jugoslovanski patrolni čoln začel zasledovati ostale ribiške ladje, se je iz mraka pojavila italijanska bojna ladja. Jugoslovanski patrolni čoln se je, da bi se izognil hudemu oboroženemu incidentu, umaknil proti jugoslov. obali.

Toda izvrševalcem te provokacije ni bilo dovolj, da so ovrhali naše organe pri opravljanju dolžnosti. Italijanska bojna ladja je spremljala patrolni čoln do svetilnika pri otoku Ziriju, to se pravi do pet milj od naše obale ali eno miljo znotraj naših teritorialnih voda. Medtem je ladja »Julio Cesare« odplula proti Italiji skupaj s štirimi našimi vojaki.

Številni so prekrški, ki jih na Jadranu povzročajo italijanske ribiške ladje, loveč nezakonito v jugoslovanskih vodah. Vsa naša prizadevanja, da bi uredili to vprašanje, niso obrodila uspeha. Rimu je takšno stanje potrebno zato, da bi ohranil nezdav položaj v jugoslovansko-italijanskih odnosih.

Toda mednarodnega prava niso poteptali samo s tem, da so preprečili akcijo jugoslovanskega patrolnega čolna. Najbolj grobo

zlorabo pomeni dejstvo, da so nasilno odpeljali že ujeta ladjo »Julio Cesare«, na kateri je bila celo naša straža. S silo so Jugoslovijci onemogočili, da bi zaščitila svoje interese proti kršilec.

Tudi dejanje italijanske bojne ladje, ki je prodrla celo v naše teritorialne vode, pomeni očitno kršitev mednarodnega prava. S tem, da so odpeljali ladjo, na kateri smo postavili stražo, so dejansko napadli oboroženo silo države, ki je stražo postavila, in takšen napad lahko imamo za sovražno dejanje.

Ce vse to upoštevamo, nam je jasno, da gre za premissijo provokacije, in sicer prav v tem trenutku, ko se rušijo koncepcije italijanske politike nasproti Jugoslaviji in Balkanu sploh.

Neuspeh namenov italijanskih odgovornih krogov, da bi po vsej sili uveljavili svojo politiko, ki je usmerjena na osamitev Jugoslovije in na razbijanje balkanskega sodelovanja — ki je močan činitelj miru v tem delu sveta — jih je pripravilo do tega, da so se oprijeli najgusnejših metod in dejanj, ki so jih privredili, kot vidimo tudi v piratstvu. Prav to ravnanje pa kaže hkrati, da so za neurejeno vprašanje odgovorni tisti onstran Jadrana.

M. Bratič

Jugoslovanski protest

Beograd, 22. maja (Tanjug). Danes ob 17. uri je državni podtajnik za zunanje zadeve FLRJ dr. Aleš Bebler povabil k sebi italijanskega pooblaščenega ministra v Beogradu g. Archiraffija in ostro protestiral zaradi kršitve jugoslovanskih teritorialnih voda in nasilne ugrabitve jugoslovanskih vojakov, ki jih je v četrtek, 20. maja po 23. uri odvedla neka italijanska vojna ladja.

LONDON O FRANCOSKO-AMERIŠKIH RAZGOVORIH O JUGOVZHODNI AZIJI

«TIMES»: Ali Amerikanci res namerava'o, Francozi pa res žele, da bi vojno v Indokini »internacionalizirali«?

(Od zalega dopisnika »Borbe«)

V Londonu so čedalje glasnejši glasovi, da se brez udeležbe Britanije in ne da bi jo prej obvestili, ZDA in Francija posebej razgovarjata v zvezi z Indokino in z jugovzhodno Azijo sploh. »Times« poudarja, da ne more biti govora o britanski ravnodušnosti nasproti obravnavanju problema kolektivne varnosti v jugovzhodni Aziji. Britansko stališče o tem vprašanju je bilo razloženo v komunikatu, ki so ga objavili 13. aprila po razgovorih Dullesa z Edenom v Londonu.

»Razlika med britanskim in ameriškim glediščem je bilo tedaj, kaže pa, da tudi zdaj — v vprašanju časa, poudarja »Times« — Ministrski predsednik Churchill je vztrajal na tem, da ni treba prevzeti obveznosti v jugovzhodni Aziji, preden ne bo jasen izid ženevske konference.

Tudi »Manchester Guardian« obravnava vprašanje odnosov z ZDA. »Ni verjetno«, piše časniki, »da bi vlada ZDA hotela nadaljevati brez Britanije, prav tako tudi ni verjetno, da bi se lahko Avstralija in Nova Zelandija s tem strinjali, toda ameriški državniški pregledni mislijo, in tako vzbujajo po svetu netočne vtise«. V tem smislu časniki očita tako Dullesu in Nixonu kot tudi predsedniku Eisenhowerju.

Seveda se tukaj radovedno vprašujejo, o čem so se Amerikanci in Francozi razgovarjali in kaj so na teh razgovorih dosegli. »Times« piše, da je bil njihov namen, ustvariti močnejšo pozicijo, s katero bi se laže lotili vprašanja miru, oziroma, če bi se jim to ne posrečilo, da bi uspešneje nadaljevali vojno v Indokini.

»Toda«, poudarja »Times«, so razlogi, da sodimo, da nekatere izmed ameriških pogojev za udeležbo v takšni akciji ne bodo v Parizu kar tako sprejeli. Časnik piše, da Amerikanci zahtevajo od Francozov, naj objavijo deklaracijo neodvisnosti indokitajskih držav in jim pri tem dajo pravico, da lahko tudi izstopijo iz Francoske unije, če bi se jim to zahotelo. Amerikanci bi nadalje želeli, če bi prišlo do »internacionalizacije vojne«, sodelovati pri poveljevanju, zahtevajo pa tudi, naj Francozi prevzamejo obveznost, da bodo v Indokini obdržali določeno število enot. »Times« vendarle poudarja, da je še vedno povsem odprto vpraša-

nje, ali Amerikanci res namerava'o, Francozi pa res žele, da bi vojno »internacionalizirali«.

»Times« piše razen tega, da je zdaj najvažnejše, da države izven sovjetsko-kitajske grupacije točno ugotovijo tiste svoje interese na Daljnem vzhodu, katerim se ne morejo odpovedati, in da prouče sredstva, ki jih imajo na razpolago za obrambo. »Tega ni moč storiti«, poudarja časniki, »na vrst, na nos, in to ni prvenstveno vojaško vprašanje«.

Na temelju tega, kar so tukaj pisali in kar se je pripetilo v zvezi z ženevskimi razgovori, kakor tudi z razvojem odnosov

med zahodnimi velesilami glede vprašanja Indokine, bi utegnili dobiti vtis, da britanska diplomacija še vedno ne sodi, da je zastoj na ženevski konferenci neprimosten.

Ta vtis pa potrjuje tudi precej vztrajna dejavnost Britancev v Ženevi. Po sestanku Churchill-Eden si bo Velika Britanija prizadevala, da bi odstranila nespozume med zahodnimi velesilami, hkrati pa vztrajala na stališču, ki ga je že obrazložil Churchill: nobene akcije ni treba sprožiti v jugovzhodni Aziji, preden ne bo jasen izid ženevske konference.

To seveda ne izključuje uveljavljanja »ostrejših smeri« v Ženevi nasproti partnerjem z Vzhoda in močnejšega poudarjanja skrajnih meja na Daljnem vzhodu in jugovzhodni Aziji, v kateri so države izven sovjetsko-kitajskega vplivnostnega področja pripravljene privoliti.

Dušan Blagojević

ŽENEVSKA KONFERENCA IN INDOKITAJSKO VPRAŠANJE

Neupoštevanje težen narodov Indokine

Problem vzpostavitve miru je izključno povezan z odnosi med vlado demokratične republike Vietnam in Francijo

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Ženevska konferenca še ni zaključena. Ni jasno, kakšen bo njen izid. Pač pa je že zdaj jasno, da ne bo posegla v bistvo indokitajskega problema in da ne bo pomagala težnjam indokitajskih narodov, da bi sami odločili o svoji usodi.

Na dnevnem redu ženevske konference je na videz skromnejši in v mednarodnem obsegu veliko nujnejši problem: vzpostavitev miru v Indokini. Toda če bi šlo samo za premirje, ne da bi pri tem postavili trdne temelje dolgotrajnejšega miru, bi bila stalna nevarnost, da bi se mednarodna napetost še povečala. V Ženevi namreč najmanj upoštevajo težnje narodov Indokine.

Problem vzpostavitve miru v Indokini je izključno povezan z odnosi med vlado demokratične republike Vietnam in Francijo. Stališče Ho Si Minhove vlade je takšno:

Vzpostavitev miru v Indokini mora temeljiti na priznanju pravic indokitajskih narodov, na ne-

odvisnosti in enotnosti ter demokratičnih svobodah. To so nujni pogoji za vzpostavitev miru in ljubeznih odnosov med narodi Indokine in Francije na temelju

izmed obeh strani trdi, da samo ona zakonito zastopa vso deželo. Tako je nastal položaj, pri katerem je videti samo en izhod: pustiti je treba narodom Indokine, da na svobodnih volitvah izvolijo svojega zakonitega predstavnika.

To pomeni, da je treba v zvezi z vzpostavitvijo miru nujno načeti tudi politična vprašanja, ne pa se samo sporazumeti o ustavitvi sovražnosti.

Delegacija demokratične republike Vietnam je v tem oziru predlagala načrt, o katerega podrobnostih bi se dalo razpravljati, zlasti glede tega, ali ima

Evakuacija prvih ranjencev iz Dien Bien Fuja

enakosti in medsebojnih interesov. To velja tako za Vietnam kot tudi za Laos in Kambodžo.

Francoska delegacija v Ženevi se strinja z vsemi gornjimi načeli, sodi pa, da so bili vsi ti pogoji že izpolnjeni z dvostranskim sporazumom med Francijo in Bao Dajevo vlado, te. Laosom in Kambodžo. Ho Si Minhovo gibanje in vojska sta za francosko vlado tuja agentura, katere cilj je spraviti Indokino pod kitajski ali sovjetski jarem, da bi lahko potem začeli osvajati ostale dežele na jugovzhodu Azije.

Iz teh dveh stališč lahko povzamemo naslednji sli vsaka pravico nastopati v imenu vlad odpora Pateta Laoa in Kmera. Razen tega načrta na ženevski konferenci niso predlagali nobene drugega načrta glede politične ureditve vprašanja Indokine (če ne računamo neresnega Bao Dajevega predloga o popolni kapitulaciji Ho Si Minha).

Dejstvo, da zahodne delegacije zavzaj vsakršno razpravo o političnih vprašanjih in vztrajajo na vojaško tehničnih klavzulah, utegne imeti ne samo hude posledice, temveč tudi vsiljuje nekaj zanimivih sklepov o tem, kako zahodne velesile žele rešiti indokitajski problem.

Dejstvo je, da načrt, ki so ga predlagale zahodne delegacije, dejansko vodi k razkovanju Indokine. Vsaka izmed teh delegacij seveda odločno odklanja razdelitev dežele kot rešitev (vsekakor zaradi nepriljubljenosti takšne rešitve). Toda njihovo vztrajanje, da je treba samo ustaviti sovražnosti, pomeni dejansko težnjo po razdelitvi.

Predvsem umik enot v določene cone vsiljuje nujno takšno razporeditev zbirnih con, ki najmanj omogoča medsebojne stike in spopade obeh vojsk. To pomeni, da bi se vse Ho Si Minhove enote zbrale na eni, francoske pa na drugi strani. Tako bi nujno prišlo do enotne demarkacijske črte. Iluzija bi bila, če bi mislili, da vojske v določeni coni ne vplivajo na krajevne oblasti, oziroma da ne nadzorujejo vsega ozemlja. Skratka, to dejansko pomeni razdelitev in nasilno utrditev položaja enega ali drugega režima na ozemlju, ki bi ga okupiral.

Zanimivo je, da tudi sovjetska delegacija v Ženevi nima istovetnega stališča s Ho Si Minhovi. Človek ima vtis, da je Molotov pripravljen na koncesije, in sicer na temelju predlogov zahodnih delegacij, da je treba predvsem obravnavati vojaška vprašanja. To pomeni, da je Molotov pripravljen na razdelitev Indokine.

Kitajska delegacija pa kaže več razumevanja za stališče Ho Si Minhove delegacije. Se preizkusi, da govori o tem, ali gre za različne nazore glede azijskih vprašanj ali za razdelitev interesnih sfer v svetovnem obsegu (Azija in Evropa) med Kitajsko in Sovjetsko zvezo. Za zdaj je druga teza znatno bolj upravičena, kajti kitajska delegacija kaže nekatere težnje, ki so lastne ostalim velesilam.

V. Teslić

Pomenek v Parizu

Pariz, 22. maja (AFP). V francoskem zunanjem ministrstvu je bil danes po kosilu, ki ga je minister Georges Bidault priredil ob 50-letnici britansko-francoske zveze, pomemben sestanek. Angleški zunanji minister Anthony Eden, predsednik francoske vlade Joseph Laniel, francoski obrambni minister René Pleven in drugi funkcionarji francoske vlade so se udeležili te konference, na kateri so obravnavali indokitajsko vprašanje in morebitne uspehe ženevske konference.

Novi predlogi

(Nadaljevanje s 1. strani)

našajo na privolitev v volitve v vsej Koreji pod nadzorstvom OZN, na proporcionalno predstavništvo v bodoči enotni skupščini, kakor tudi na spoštovanje južnokorejske ustave.

Kar zadeva umik tujih enot, predvideva ta predlog umik kitajskih enot najmanj mesec dni pred volitvami na Koreji, medtem ko bi se enote OZN umaknile šele po volitvah.

Tretji govornik na današnji seji je bil severnokorejski minister Nam Il, ki je podprl Ču En Lajev predlog o nevtralnimi komisiji za korejske volitve. Severnokorejski predstavnik je govoril blizu dve uri, in sicer največ o »težavnih in neznosnih razmerah« v Južni Koreji. O nedavnih volitvah v Južni Koreji je izjavil, da »politijski ukrepi in obsešno stanje« niso zadostovali, da bi Sing Man Ri ju zagotovili absolutno večino.

Današnja plenarna sejo so zaključili ob 18.15. uri. Delegati niso določili datuma naslednje seje o Koreji.

Pomemben sestanek Eden-Menon

Pariz, 22. maja (AFP). Angleški zunanji minister Anthony Eden se je davi brž po svojem prihodu v Pariz sestel z indijskim predstavnikom v OZN Krišno Menonom. Državnika sta se sestala v angleškem veleposlaništvu. Angleški in indijski krogi v Parizu ničesar ne poročajo o tem sestanku. Po nekaterih obvestilih pa v Parizu sodijo, da je bil ta sestanek izjemno pomemben in da sta Eden in Krišna Menon obravnavala perspektive ženevske konference o Indokini.

Bedell Smith pri Molotovu

Ženeva, 22. maja. — Vodja ameriške delegacije se bo prikratk, odkar se je začela ženevska konferenca, sešel z vodjo sovjetske delegacije v intimnem vzdušju, ki je nedvomno ob taki priložnosti na večerji, ki jo prireja Molotov.

Med Dullesovim obiskom v Ženevi sta se voditelja ameriške in sovjetske delegacije že večkrat sešla, vendar pa so bili njuni razgovori vselej uradnega značaja. B. T.

Francoski demanti o posarskem vprašanju

Pariz, 22. maja (Tanjug). — Francosko zunanje ministrstvo je zanikalo, da je bil med razgovori v Strasbourg med zahodnonemškimi kanclerjem dr. Konradom Adenauerjem in podpredsednikom francoske vlade Henrijem Teitgenom dosežen sporazum o ureditvi posarskega vprašanja. Ministrstvo je to zanikalo potem, ko je precejšen del zahodnonemškega tiska objavil poročila o uspešnem zaključku razgovorov.

Mohamed Gulam Bakši

večer izjavil v Shrinagaru, da so dokončno sklenili priključiti Kašmir k Indiji. Predsednik Bakši je poudaril, da

je ta sklep v skladu s prejšnjimi sklepi Narodne skupščine, s katerimi so zagotovili Kašmiru avtonomijo.

ZDA

Stassenova izjava o pomoči Daljnemu vzhodu

Washington, 22. maja. (AFP.) Ravatelj ameriške Uprave za stike s tujino Harold Stassen se je opredelil sinoti proti zmanjšanju programa ameriške pomoči daljnovzhodnim deželam, in sicer celo v primeru, če bi se vojna v Indokini zaključila. Program predvideva pomoč Daljnemu vzhodu v znesku milijarde sedem sto milijonov dolarjev.

Stassen je tudi izjavil, da se bo še nadalje zavzemal za pomoč Indiji v znesku 104 milijone dolarjev vzlic temu, da je Kongres ostro napadel indijsko zunanje-politično stališče.

GUATEMALA

Obtoževanje ameriške politike

Guatemala City, 22. maja. (AFP.) Guatemalski zunanji minister Toriello je izjavil sinoti, da njegova država ni nikdar kupovala orožja od Poljske ali Rusije in da na njenem ozemlju ni nobenega orožja, ki bi bilo izdelano v teh dveh državah. »Če bi kupili orožje na Poljskem ali v Rusiji«, je pripomnil Toriello, »bi samo uveljavili svojo pravico kot suverena država, da prosto trgujemo s katero koli državo na svetu.«

Guatemalski minister je zatem obdolžil ameriško vlado, da nasproti Guatemali uveljavlja agresivno politiko, ki je

po njegovem mnenju prav tako resna kot oborožena intervencija. Pripomnil je, da so informacije, ki so jih objavili v Washingtonu glede poljskega orožja Guatemali, lažne in da je stališče ZDA nov dokaz njenih intervencionističnih namenov glede Guatemale.

KANADA

Pozornost kontinentalni obrambi

Ottawa, 22. maja. (Reuter.) Funkcionarji kanadske vlade so večeraj poudarili, da je Kanada svojim zaveznikom jasno sporočila, da ne namerava sodelovati v paktu za obrambo jugovzhodne Azije in da vsaj za zdaj ne bo biti vmešana v indokitajsko vojno. Ti funkcionarji so pripomnili, da imajo kanadske enote zdaj velike obveznosti v Evropi in da posvečuje vlada čedalje večjo pozornost kontinentalni obrambi.

MAROKO

Spet dva nova atentata

Rabat, 22. maja. (AFP.) Neznanci so danes izvedli dva nova atentata v Maroku. Pri tem je bil en Marokanec ubit v predmestju Rabata, drugi pa hudo ranjen.

EGIPT

Zavrnitev ameriške prošnje

Kairo, 22. maja. (AFP.) Egiptovska vlada je zavrnila prošnjo ZDA, naj bi odobrila, da bi preko Egipta letela ameriška prevozna letala, ki prevažajo enote, orožje in strelivo za Indokino. Egiptovska vlada želi ostati popolnoma

nevtralna v sporu med Vzhodom in Zahodom.

Poročajo tudi, da namerava Egipt kmalu priznati LR Kitajsko. Egiptovski časniki pišejo, da je tudi libanonska vlada pripravljena priznati LR Kitajsko.

FRANCIJA

Proslava sporazuma z Veliko Britanijo

Pariz, 22. maja. (AFP.) Na pariški Sorbonni je bila sinoči proslava petdesetletnice sprisrčnega sporazuma med Francijo in Veliko Britanijo.

Britanski veleposlanik v Parizu Gladwin Jebb je prebral govor britanskega zunanjega ministra Edena, v katerem je izrazil poudaril, da je sprisno sodelovanje med obema državama vogelni kamen svetovnega miru.

Državni tajnik v zunanjem ministrstvu Maurice Schuman je med drugim poudaril, da je enotnost Velike Britanije in Francije ne samo stvar potrebe po medsebojni varnosti, temveč tudi pogoj evropske varnosti.

Bidault v Parizu

Pariz, 22. maja. (AFP.) Francoski zunanji minister Bidault je prišel davi zarana v Pariz na proslavo petdesetletnice britansko-francoske zveze. Med bivanjem v Parizu bo imel važne politične razgovore s predsednikom vlade Lanielom, novim francoskim generalnim lantelom v Maroku Lacosteom, podpredsednikom vlade Tedgenom in francoskim veleposlanikom v Posarju Grandvalom.

Aktualen
zunanjepolitični
problem

INDOKINA

Zemljepisni in gospodarski podatki

Področje Indokine meri 705.400 km² in ima blizu 50 milijonov prebivalcev. Do leta 1945 je obsegala Indokina štiri protektorate — Anam, Tonkin, Laos in Kambodža ter kolonijo Kuchinchina. Po drugi svetovni vojni je Francija pod pritiskom osvobodilnih težav priznala formalno neodvisnost Vietnam, Laos in Kambodža. Sprito inšitnega položaja je Indokina ključno področje (vojaško, strateško in gospodarsko) v okviru jugovzhodne Azije.

Dežela je večidel gorata, porasčena z velikimi gozdovi. Ravnine so na severu v delu Rdeče reke in v dolini te reke ter proti jugu v dolini Mekonga in na jugovzhodnem robu v Kuchinchini.

VIETNAM

Vietnam meri 329.600 km² (Tonkin 115.700 km² na severu, Anam 149.800 km² v srednjem delu, Kuchinchina 64.100 km² na jugu). Po statističnih podatkih iz leta 1945 ima Vietnam 25 milijonov prebivalcev, od teh blizu 6 milijonov naseljenih v Tonkinu, delu, kakih 5 milijonov pa v Kuchinchini. Večina prebivalcev pripada narodu Viet (od tod tudi izraza Vietnam in Vietnamci, vtem ko uporabljajo Francozi za to prebivalstvo ime Anamiti). Po poreklu so iz srednjeveške Kitajske, v Tonkinu delto pa so prišli že v 3. stoletju pred našim štetjem.

Dežela je večinoma porasčena z velikimi gozdovi. Ravnine so na severu v delu Rdeče reke in v dolini te reke ter proti jugu v dolini Mekonga in na jugovzhodnem robu v Kuchinchini.

Med industrijskimi kulturami je na prvem mestu kavčuk v Anamu in Kuchinchini (373 tisoč stoletov leta 1951). Razen tega pridelujejo kavo in bombaž ter goje sviloprejk. V Tonkinu (v okolici Hanoja) so bogata ležišča antracita, ki dajejo na leto 80% indokitske proizvodnje (leta 1952 so ga nakopali 859.000 ton). V srednjem delu Tonkina so ležišča železa, cinka in kositrta, ki jih še malo izkoriščajo, pa tudi ležišča antimona, boksita, azbesta, volframa in kroma.

V razmeroma malo razviti industriji sta zlasti važni dve coni: Saigon-Kolon (lusičnice, riža, destilacije, predelne in tkalnice, dve ladjedelnici, tovarne sladkorja, gume, mila in tobaka) ter Hanoi-Hajfong (sedem tovarn kovinske industrije, ladjedelnice, tovarne cementa, porcelana in keramike, železniška delavnica, svilarne in predelnice).

LAOS

Laos meri 236.600 km² in je redko naseljen (1.202.000 prebivalcev). Francoski protektorat je bil vzpostavljen leta 1893. Laos je večidel porasčen z gozdovi, razen tega pa je tudi mnogo pašnikov. Zemlja rodi malo, le ponekod pridelujejo riž in kavo. Mnogo pridelujejo tudi opija (iz maka). V gozdovih Laosa (kakih 88% jih je v goratih krajih) sekajo dragoceno ebenovino. Na področju te dežele so našli ležišča bakra, železa in kositrta, ki pa jih malo izkoriščajo (rudniki kositrta v Nam Pateneu).

KAMBODŽA

Na področju 159.000 km² živi 5.748.000 prebivalcev. Leta 1945 so Francozi zasedli takratno absolutistično monarhijo s fevdalnim redom in jo spremenili v kolonijo leta 1863 pa je postala francoski protektorat. To je dežela z velikim odstotkom nepismenih in povsem neizobraženih prebivalcev, v kateri stoletna francoska uprava ni skoraj nikoli spremenila.

V širnih gozdovih sekajo dragocene les in pridobivajo surovine za kemijsko industrijo. Na gospodarskih področjih pridobivajo predvsem kavčuk (157.000 stoletov leta 1951) in pridelujejo riž (1.360.000 ton leta 1951). Razen tega pridelujejo tudi nekaj tobaka in bombaža.

Organizacija Viet Nam Dok Lap Dong Min Hoj (Liga za neodvisnost Vietnam) znana z imenom Vietmin, je bila ustanovljena marca 1941 v Lujhovu (južna Kitajska). Ustanovljena je bila na pobudo in pod vodstvom Komunistične partije Indokine z žima v Vichiju. To je bila ob-

nalogo, da bi bila široka podlaga za zbiranje ljudstva Vietnamu v boju proti Japoncem in predstav-

VIETMIN

nikom kolaboracionističnega rešitve Indokine z žima v Vichiju. To je bila ob-

Sile Vietnamu so medtem znatno narasle, nekaj pomoči je dobival od Kitajcev (Čankajšek), manjšo vojaško pomoč pa od Američanov. Večje operacije proti Japoncem so se začele leta 1944 v Tinkinu, poleti 1945 pa so se znatne vietnamske sile pod poveljstvom generala Glapa, ki se je izločil v Jenenu, borile na Mao Ce Tungovem področju. V maju 1945 je šest tonkinških pokrajin tvorilo svobodno ozemlje.

Program Vietnamu je govoril o vzpostavitvi neodvisnosti Vietnamu, o republikanski demokratični ustavi, ukinitvi nezgodnih državnih dajatev, razvijanju gospodarstva in reformah v zakonodaji. Avgusta — med kapitulacijo Japoncev — je Vietmin sklical svoj kongres, imenoval Narodni odbor osvoboditve in izvolil Ho Si Minha za predsednika.

»VSI LJUDJE SO PO ROJSTVU ENAKI«

Po japonski kapitulaciji se je Bao Daj odpovedal prestolu. V večini pokrajin je bila oblast v rokah odborov Vietnamu. Ho Si Minh je na široki podlagi reorganiziral Narodni odbor osvoboditve. Bao Daj, imenovan državljani Via Tij, je postal njegov politični svetovalec.

Ho Si Minhova republika je, govoreč v imenu Tonkina, Anama in Kuchinchine 2. septembra 1945 objavila deklaracijo o neodvisnosti, ki se začela z besedami ameriške deklaracije o neodvisnosti: »Vsi ljudje so po rojstvu enaki. Njihov stvarni cilj je vdihnil nekatere neodtujljive pravice, med njimi so življenje, svoboda in hrepenenje po sreči.«

VRNITEV FRANCOZOV

Francija ni bila pripravljena, da bi se kar meni nič tebi nič

Dien Bien Fu: To se je upirala edinole še utrdba »Izabela«

odpovedala svojim kolonijam, namreč je pripravljala protidržavne. Pri tem so ji bili nekoliko dobrodošli sklepi potsdamske konference, da bodo v Indokino poslali angleške in kitajske čete, ki bodo Japonce razorožile. An-

gleži in Kitajci so prispeli na področje, kjer je bila nekdanja francoska oblast že zamenjana z novo vietnamsko.

Dne 23. septembra je neka francoska enota napadla sedež Odbora za Jug in prevzela upravo v Saigonu. V Indokini so se izkrcle nove francoske čete, da bi začele operacije »čiščenja«. Marca 1946 so Angleži vrnilo Kuchinchino Francozom.

PREKRŠEN SPORAZUM

Severno od 16. vzporednika se je Ho Si Minhovi vladi posrečilo ugotoviti položaje, ker Kitajci, ki so imeli v Indokini svoje posebne kombinacije, niso nameravali olajšati vrnitve francoskih oblasti. Vietmin si je prizadeval, da bi se lotil nekaterih gospodarskih problemov, zlasti da bi preprečil lakoto. Hkrati pa je skušal najti pot, da bi se nekako sporazumel s Francozi. Po dolgem prizadevanju je bil 6. marca 1946 v Hanoju podpisan sporazum, s katerim je Francija priznala demokratično republiko Vietnam »kot svobodno državo« v okviru Indokitske federacije in Francoske unije.

Francija pa je medtem — na račun koncesij na drugi strani — pregovorila Kitajce, da so ji prepustili okupacijo severnega Vietnamu in Laosa. S sporazumom z dne 6. marca je bilo številno francoskih vojakov omejeno in sporazum je določal, da se bodo do leta 1952 postopoma umaknili iz dežele.

Kmalu se je pokazalo, da prislujejo Francozi in Vietmin pojma »svoboda in neodvisnost« različen pomen. Razprtje se je nadaljevalo v Fontainebleau poleti 1946. Vietmin je zahteval priključitev Kuchinchine.

Sporazumi niso dolgo trajali. 1. septembra 1946 so Francozi vzpostavili v Hajfongu svojo carinsko kontrolo in s tem kršili sporazum z dne 6. marca in sporazum o »modus vivendi«. Dne 23. novembra so Francozi bombardirali mesto in ulovili na tisoče prebivalcev. Vietnamski so odgovorili — napadom na Francoze v Hanoju. Voja se je razplamtela po vsem Vietnamu.

NEVAREN SPOPAD

Od takrat — čedalje bolj v senci in okviru širšega spopada vzhod — zahod — govore v Indokini topovi. Francozi so si s pomočjo Bao Daja, ki je zapustil Ho Si Minha, prizadevali zbrati nekatere protivietnamske sile, z obljubami, da bo Vietnam spet neodvisen. Toda vojna je v bistvu ohranila značaj spopada med Francozi in republiko Vietnamom. Franciji pomagajo tudi ZDA. Ho Si Minh pa se čedalje bolj naslanja na SZ in Mao Ce Tungovo Kitajsko, ki si prizadevata izkoristiti ga za svoje skupne ali posebne cilje. Kakšni so ti cilji, je težko govoriti, kakor je težko povedati kaj podrobnejšega o režimu, vzpostavljenem na področju pod kontrolo Vietmina. Nobenega dvoma pa ni, da se je Vietmin pojavil in dolgo deloval kot gibanje za narodno-osvobodilnimi težnjami in da je tudi izpričal dobro voljo, da bi uredil odprta vprašanja s Francijo, ter da je na njegovo tesnelo povezavo z Moskvo in Pekinom moral vplivati tudi negativno stališče francoske vlade nasproti upravičenim narodnim težnjam Vietnamcev.

A. G.

Zgodovinska vojna

Poleti 1945 so bile japonske čete v Indokini porazene. Francoske čete so se jeseni istega leta vrnile v Indokino. Spet je bil imenovan visoki komisar, da bi obnovil francosko suverenost. Indokina je bila takrat razdeljena na dve coni: severno od 16. vzporednika so japonskega okupatorja zamenjale Čankajškove čete, južno od tega vzporednika pa angleške.

V Indokini pa so pod japonsko okupacijo delovale sile Vietmina in vietnamske Lige neodvisnosti, ustanovljene leta 1941 za boj proti vichyjevskim ekspontom in japonskemu okupatorju. Te sile so tudi nasprotovale načrtu, da bi osvoboditev izpod Japoncev zamenjala vrnitev v francoski kolonialni sistem. Na vseh področjih Vietnamu je zato izbruhnila vstaja, francosko suverenost so strmoglavili in vzpostavili novo oblast.

V septembru 1945 so francoske čete z dovoljenjem komandanta anglikih sil napadle Saigon in sedež Odbora za Jug, v katerem so bile razen Vietmina zastopane tudi druge protikolonialne grupacije. Vojna se je začela in divja na vsem jugu. Severno od 16. vzporednika je vojna izbruhnila šele po kitajsko-francoskem sporazumu, podpisanem zadnji dan febr. 1946. Kitajci so dobili

nekatero protikoncesije in se umaknili iz Indokine, da bi lahko francoske čete vkorakale tudi v kraje severno od 16. vzporednika.

To pa ni šlo tako lahko. Pozimi 1946 je dobil Vietmin na volitvah — severno od 16. vzporednika javnih, južno pa tajnih — veliko večino. Ho Si Minh je v Hanoju sestavil vlado. Vietmin je imel orožje in vojsko. Dne 6. marca 1946 je bil v Hanoju sklenjen sporazum med Ho Si Minhovim Vietnamom in Francijo. Francozi so Ho Si Minhovo državo priznali kot svobodno in avtonomno v okviru Francoske unije.

Prva faza vojne je bila končana. Druga je sledila kmalu. Novembra 1946 je Francija vzpostavila v Hajfongu carinsko kontrolo. Prišlo je do krvavih incidentov: francoske čete so bombardirale Hajfong. Dne 19. decembra so vietnamske čete napadle Hanoi. Vojna je znova vzplamtela v severnih pokrajinah in na jugu. Ta dan praznuje Vietmin začetek vojne proti francoskemu kolonialnemu sistemu.

Leta 1947 in 1948 sta minili v znamenju brezuspešnih poskusov francoskih čet, da bi premagale Ho Si Minhovo vojsko, ki je imela nekaj časa v rokah tudi Hanoi. Marca 1946 je francoska

vlada v prizadevanju, da bi sodelovanje v vojni olajšala z aktivnim sodelovanjem domačega prebivalstva, imenovala Bao Daja za poglavarja države Vietnam.

... je nehala biti zgolj vprašanje boja Francije za ohranitev kolonialne posesti in boja ljudstva Indokine, da bi si priborilo neodvisnost in svobodo. Šlo je že za pereč mednarodni problem: leta 1949 so prispeli na severne meje Vietnamu Mao Ce Tungove čete na zadnji etapi razbijanja Čankajškovega režima, januarja 1950 sta Peking in Moskva priznala Ho Si Minhovo vlado, junija istega leta so poslale ZDA prvo pošiljko vojnih potrebščin francoskim četam v Indokini.

Tako se je začela tretja faza te vojne. Oktobra 1950 so padla pod vrsto francoske oporišča v severnem Vietnamu. Vietnamske čete pa so čedalje bolj prodirale proti jugu, proti Delti Rdeče Reke, proti Hanoju. Tudi v ostalih delih Indokine se bijejo nenehni boji. Od takrat se je Ho Si Minhovim četam posrečilo zasedati velik del Vietnamu. Če upoštevamo ozemlje, ki je pod kontrolo kmetijskih in laoskih protikolonialnih sil in partizanov, je zdaj v Indokini v rokah Francozov in Bao Daja približno tretjina Indokine.

PROTI KOLONIZATORJEM IN OSVAJALCEM

Od kar so Francozi v drugi polovici XIX. stoletja zasedli Indokino, so se vstaje proti kolonialni oblasti vrstile druga za drugo. Leta 1888 je izbruhnil upor v Kuchinchini. Med leti 1848 in 1889 so bili veliki neredi v Kambodži. Leta 1885 je izbruhnila vstaja v glavnem mestu Anama. Med leti 1888 in 1912 so divjali partizanski boji v Tonkinu in leta 1916 so se znova razplamteli. Leta 1930 je prišlo do krvavih nemirov in tako bi lahko naštevane nadaljevali.

Komunistična partija Indokine je bila ustanovljena leta 1930 v Hongkongu pod predstvom Ho Si Minha, ki je imel takrat za seboj že dolgo politično dejavnost v Franciji in Aziji. V »letu belega terorja« (leta 1931) je utrpela nova stranka velike izgube, pa si je dokaj hitro opomogla, zlasti na severu. V drugi polovici tridesetih let je KP Indokine, držeč se kašipota Kominterne, skrhala ostrino protikolonialne akcije in se preusmerila v boj proti fašizmu. V Parizu ustanovljeno vlado Ljudske fronte so po kolonijah in protektoratih sicer sprejeli z nadami, ni pa prinesla pričakovanih reform.

Vojna. Med leti 1940 in 1945 so Japonci polagoma prevzemali

PISMO IZ FRANCIJE

Dosedanji potek pogajanj v Zenevi po sodbi poročevalcev pariskih časnikov in tukajšnjih političnih opazovalcev še ni prinesel elementov, na podlagi katerih bi lahko trdilo odgovorili na vprašanje: ali gredo pogovori na poti, ki bi kazala na resne namene udeležencev, da sklenejo premirje ali ustavijo sovražnosti na bojišču. Sporazum o evakuaciji ranjenecv iz Dien Bien Fuja je veljal za dober začetek, ki je vzbujal nekaj upanja, čeprav so mu tu pripisovali bolj propagandni značaj. To upanje je zdaj ugasnilo v Parizu, ki dolži Glapa, da onemogoča evakuacijo. Ho Si Minhovemu predstavniku v Zenevi Van Dongu pa očita, da z zavlačevanjem evakuacije pritiska na francosko delegacijo v Zenevi.

Privolitev Molotova, da bi morebitno premirje zajamčile in kontrolirale države, zastopane na ženevski konferenci, so sprejeli v Parizu kot znak popuščanja v sovjetskem stališču. Pariski časniki, ki presojajo to kot napredek v razgovorih, ugotavljajo, da je

sovjetsko popuščanje izraženo v vprašanju, ki je v bistvu postaranskega pomena.

Ko v Parizu kritizirajo Dongov »preveč ambiciozni načrt«, posegajo v podrobnosti, o katerih je težko razpravljati v okviru takšne konference, očitajo Bidaultu, da se je omejil zgolj na pogajanja o prekinitvi sovražnosti. Ti očitki pa niso posebno ostri, zlasti pa jih ne spremljajo konkretni predlogi, kaj naj bi si Bidault prizadeval doseči. To vsiljuje ugotovitve, do katere lahko pridemo tudi po drugih potih, da Franciji trenutno ustreza samo ustavitve sovražnosti na bojišču (pozneje pa bi v premoru iskala izhod, ki ga za zdaj še nihče ne vidi).

Svet narodne obrambe je sklenil vpolkicati rezervne kadre, ki bi mogli zamenjati poklicne vojsake, ko jih bodo poslali v Indokino. Generali Ely, načelnik generalštaba, Sallant, Navarrov predhodnik v Indokini, in Pelcier, namestnik načelnika štaba letalstva, so odleteli v Indokino, da bi proučili možnosti, kako bi

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Pariz, 22. maja.

Vse kaže, da se bliža odločilna faza indokitskega problema. V Zenevi so se udeleženci pogajanj umaknili s torišča v zaprte prostore. V Parizu je Svet narodne obrambe predlagal več ukrepov, da bi se izboljšal položaj ekspedicijskega korpusa v Indokini. V Washingtonu, Parizu in Zenevi so se začeli ameriško-francoski razgovori, v katerih naj bi razčistili vprašanje, kaj nameravajo ZDA storiti v primeru neuspeha ženevske konference. S tem se je začela uveljavljati Lanielova zamisel: pogajati se o premirju, hkrati pa ukreniti vse potrebno, da bi se v Indokini izboljšal vojaški položaj in da bi pripravili pogoje za nadaljevanje vojne.

izboljšali položaje francoskega korpusa in predlagali potrebne ukrepe. V zvezi s to mislijo francoskih generalov in zasedanjem Sveta narodne obrambe si je treba morda poklicati v spomin tudi Lanielovo grožnjo, da pripravila vlada nove »drakonske« ukrepe, če bi se pogajanja o miru izjalovila.

Kateri in kakšni bi bili ti »drakonski« ukrepi, je težko uganiti, vsekakor pa nastane vprašanje, ali bi jih Francija lahko sama uveljavila? To vprašanje

menda teži tudi vlado, ki bi vsekakor rada položaj razčistila: ali mora računati samo na svoje sile ali pa bi bila morda intervencija ZDA v določenih pogojih možna? In prav to je predmet razgovorov, ki se nadaljujejo vzporedno v Zenevi, Parizu in Washingtonu.

Francoska vlada bi rada, da bi ji pojasnili, zakaj Dulles tako krčevito vztraja na različnosti pogojev, ki veljajo po njegovem mnenju v primeru Koreje in Indokine in ki so v prvem primeru intervencijo velevali, drugi pa jo

preprečujejo. V tej zvezi bi francoska vlada rada slišala, kaj smatra Dulles za preliminarne pogoje za intervencijo v pripoznanju popolne neodvisnosti Vietnamu.

Z ameriške strani so že večkrat poudarili, da je nujno potrebno, da pripozna Francija Vietnamu, Laosu in Kambodži popolno neodvisnost iz naslednjih razlogov: ker bi se baje povečala »borbenost nacionalistov«, ker bi imeli jasnejšo perspektivo vojne, kar bi odvzelo Ho Si Minhu argumente, da se edini bori za neodvisnost dežele, in ker bi lahko Vietnam, Laos in Kambodža kot neodvisni in suvereni naslovili na Zahod poziv glede kolektivne intervencije, kakor je storila Koreja.

Franciozi pa se boje, da bi ugotegnili tako Francijo potisnili ob stran, in sicer tako ZDA, ki bi postale glavni zaveznik Vietnamu, kakor tudi sam Bao Daj, ki se že postavlja v opozicijo proti Franciji, naslanjajoč se na ZDA. Konec koncev bi pripoznanje »popolne neodvisnosti« Vietnamu, Laosu in Kambodže pomenilo,

odreči se vključitvi Indokine v Francosko unijo, na čemer Francija posebno vztraja.

ZDA bodo imele precej priložnosti za odgovorom na francoska vprašanja in z določitvijo svojega stališča nasproti zahtevam Francije. Glavna težava je trenutno nestabilnost Lanielove vlade. Ameriška revija »Time« je v zvezi z obravnavanjem vprašanja francosko-ameriških odnosov objavila članek, ki je vzbudil v Parizu mnogo pozornosti in grenkobe. V njem zelo ostro in celo grobo namiguje, da je Francija morda dokončno »izgubila zapanje« ZDA.

»Konec koncev je treba«, piše »Time«, »realistično presoditi sedanjo Francijo. Dokler se ne bo spremenila, in sicer na odločilen in temeljit način, je ne moremo resno jemati v kateremkoli vprašanju, pa tudi ne v vprašanju, kakor je obramba samega francoskega ozemlja.« Mnogi politični opazovalci v Parizu potrjujejo, da so v Washingtonu zelo rezervirani nasproti francoski vladi, ki je, kakor piše »Time«, »preveč razčepljena, da bi lahko dala Bidaultu v Zenevi določene napotke, pa se vendar drži, ker je parlament preveč razčepljen, da bi jo vrgel.«

Bogdan Pešić

Francija, Indokina in ZDA

Klubi proizvajalcev

Mariboru, enem naših največjih industrijskih središč, pripravljajo ustanovitve tako imenovanih klubov proizvajalcev. Področnosti o tem še niso znane, ker so to vprašanje proučevali samo o odtotnih organizacijah sindikatov, Socialistične zveze in ZK. Kakor pa nam je izjavilo na kongresu več delegatov iz Maribora, so med člani delavskih svetov v podjetjih in v mestnem Zboru proizvajalcev sprožili pobudo, da bi to zamisel čimprej uresničili.

Vsekakor bi bilo težko celo listim, ki so to vprašanje načeli, vnaprej reči, kakšne bodo organizacijske oblike, sestava in prava osebnost dela teh klubov. Sama praksa bo najbolje pokazala, kaj in kako bodo najbolje delali. To pa nikakor ne pomeni, da so to vprašanje načeli kratko in malo iz nekakšnih formalnih razlogov, na pr. zato, ker delujejo že drugi takšni klubi (denimo ljudskih poslanecev ali odbornikov), kakor so v začetku nekateri mislili. Nasprotno, iz pogovorov z delegati mariborskih komunistov smo lahko povzeli, da nalogajo ustanovitve klubov proizvajalcev tehne potrebe, ki zahtevajo nadaljnji razvoj delavskega upravljanja.

Lahko bi rekli, da je tu predpsem potreba, da delavsko upravljanje dosegemo na višjo stopnjo. Na eni strani postaja gospodarsko življenje v podjetjih in komunalnih skupnostih čedalje bolj zamotano (ali natančneje rečeno, zamotnost problemov zdaj v novem gospodarskem sistemu bolj opazimo), na drugi strani pa člani delavskih svetov ne poznajo dovolj področja sodobne ekonomike, zaradi česar je čutili v njihovem delu pomanjkanje širšega proučevanja in obravnavanja tekočih problemov. Zadnje čase so na raznih sestankih sindikatov in ZK, ki so govorili o delavskem upravljanju, največkrat opozarjali na to, da so se delavski svetovi in zborovi proizvajalcev preobremenili z mnogimi drobnimi vprašanji, ki bi jih morali sicer v podjetju in komuni obravnavati avtomatično, v skladu z zakoni in ostalimi splošnimi odredbami, vtem ko ostanejo mnogi temeljni problemi neurejeni ali pa jih pod pritiskom razmer — ker življenje ne more čakati — ureja sam opa-

rat podjetja ali ljudskega odbora, čeprav za to ni pooblaščen.

Zato menijo, da bi bilo treba klube proizvajalcev organizirati po naseljih Maribora. V njihovem delu bi sodelovali člani delavskih svetov iz tovarn posameznih naselij, kakor tudi člani Zbora proizvajalcev, ki so jih izvolili člani teh kolektivov. Računajo pa tudi s sodelovanjem aktivistov in širšega članstva raznih političnih organizacij, dalje društva ekonomistov, društva inženirjev in tehnikov itd., predvsem pa delavstva iz posameznih tovarn.

Ze takšna sestava novih klubov kaže, da bo njihovo delo neprimerno širše, s tem pa tudi politično pomembnejše, kakor je delo klubov ljudskih odbornikov. Na njihovih sejah bodo obravnavali vprašanja, ki so na dnevnem redu delavskih svetov in Zbora proizvajalcev, toda ne toliko, da bi oskudili gledišča za bližnjo sejo tega ali onega organa upravljanja, marveč da bi se poglobili v problem, da bi razčistili razne nejasne zadeve, da bi širše zajeli gospodarsko politiko. Na podlagi vsega tega se bo izoblikovalo tudi enotno stališče, ko bo treba sprejeti konkretne sklepe. Načelno obravnavanje vsakega perečega vprašanja ne glede na razlike v mnenjih bo nujno privedlo do demokratske enotnosti na sestanku delavskega sveta ali Zbora proizvajalcev. Cilj demokratizma v izražanju posameznih gledišč je prav tam, da v splošni razpravi ugotovimo, kaj je v danem trenutku in v naših razmerah najbolj smotno. Čim globlje in čim bolj oestransko to ugotovimo, tem enotnejše bo odločanje in tem pravilnejši sklep.

Sicer pa ne govorimo o tem, da bi se samo organi delavskega upravljanja bolje seznanili s tekočo problematiko. Tudi delavci uvidevajo, kako važno je poznati gospodarski položaj, zlasti v podjetju in komuni. Praksa delavskega upravljanja čedalje bolj kaže, da imajo pojavi birokratičnega odmika posameznih delavskih svetov od njihovih kolektivov največkrat korenine v tem, da delavci premalo poznajo gospodarska vprašanja svojega podjetja, in zato pride v kolektivno delovanje posameznih upravičencev in zato nujnih sklepov delav-

skega sveta. Na drugi strani se začujejo tudi delavski sveti bati, da bi našli na nerazumevanje o kolektivno glede tega ali onega sklepa, in zato rajši sklepajo za zaprtimi vrati. Vse to trga vezi med kolektivom in njegovimi izpolnjenimi predstavniki, vtem ko nas skupno razumevanje in poznavanje problemov privede do enotnosti in skupnih naporov.

Glede bodočega dela klubov proizvajalcev, kakor so si jih zamislili v Mariboru, je težko napovedati dajati kak recepte. Važno je poudariti samo to, da ta iz vrst samih delavcev izvirajoča pobuda kaže, kako zelo potrebna je nadaljnja gospodarska in politična izobrazba za čim uspešnejši razvoj delavskega upravljanja.

M. Bajec

Začele so se priprave za praznovanje Dneva vstaje

Glavna proslava bo v Črnomlju

Ljubljana, 22. maja. Organizacije Zveze borcev, skupno z drugimi množičnimi in političnimi organizacijami po vsej Beli krajini se že marljivo pripravljajo na velike proslave letošnjega 22. julija — Dneva vstaje. Na ta dan letos ne bo glavne proslave v Ljubljani, marveč v Črnomlju in po vsej Beli krajini, kjer je v času vojne nastajala, rastla in se krepila naša ljudska oblast z vsemi zakonodajnimi in izvršnimi funkcijami.

Računajo, da bodo proslave trajale ves teden. Fizične, športne in kulturne prireditve bodo po mnogih belokranjskih vaseh. Na 15 mestih, kjer so se odigrali večji boji in kjer so bile razne ustanove — Glavni štab NOV in POS, šole, vojaške delavnice itd. — bodo letos odkrili spominske plošče.

Kakor vsako leto bodo tudi letos odšle iz raznih krajev Slo-

sto in vlogo belokranjskega ljudstva v NOB. Posebno razstavo pripravljajo še druge ustanove. Narodna banka na pr. pripravila razstavo, na kateri bo prikazala, kako se je v času vojne na osvobodjenem ozemlju tako rekoč v gozdu začelo denarno poslovanje po vseh sodobnih načelih. Tiskali so prve bankovce in valutni papir, postavljali temelje finančni ureditvi, čemur se danes čudijo

Reorganizacija trgovine

SE JE VNDARLE PREMAKNILA Z MRTVE TOČKE

Po dolgotrajnih posvetovanjih delavskih svetov in kolektivov in preučitvi vseh možnosti se je v zadnjih tednih vprašanje reorganizacije trgovine v Sloveniji vendar premaknilo z mrtve točke. Delavski sveti številnih podjetij so že sprejeli potrebne predloge. To pa je tudi nujno potrebno, kajti čas hiti in čez dober mesec bo že potekel rok, do katerega se mora organizacija obstoječih trgovskih podjetij prilagoditi uredbi o trgovanju ter o trgovskih podjetjih in trgovinah. V nekaterih okrajih, kakor n. pr. v kranskem, kočevskem in krškem, so priprave za reorganizacijo že v glavnem zaključene in se reorganizacija tudi že izvaja. Tudi v Ljubljani se zadnje dni množijo sklepi kolektivov glede reorganizacije. Zaenkrat gre sededa še za predloge teh kolektivov, ki jih mora odobriti posebna komisija pri MLO. Vendar so predlogi po večini takšni, da v končni obliki verjetno ne bodo bistveno spremenjeni.

NEKAJ PRIMEROV IZ LJUBLJANE

Reorganizacija trgovine s sadjem in kmetijskimi pridelki, ki je bila glede na sezono najbolj pereča, se že izvaja in smo o tem že poročali. Precej sprememb se obeta v trgovini z manufakturnim blagom. Delavski svet podjetja »Tkanina« je n. pr. sklenil predlagati popolno osamosvojitve velike trgovine na Trubarjevi c. št. 1 (prej Urbanc), ki bo dobila tudi novo ime »Manica«. Pod stari nazivom »Tkanina« pa se bo osamosvojila nova poslovalnica v Nazorjevi ulici, ki ima vse pogoje za samostojno poslovanje. Tej trgovini pa se bosta priključili poslovalnici »Pri Janezu« na živilskem trgu in »Pasaža«, ki ne moreta samostojno poslovati, ker nimata ne skladišč ne pisarniških prostorov. Podjetje »Železnica« pa je že decela osamosvojilo svojo manufakturno trgovino v Stritarjevi ulici, ki zdaj posluje pod imenom »Tekstilpromet«. Iz ostalih poslovalnic špecijske in mešane stroke pa se bodo iz podjetja »Železnica« osamosvojila tri podjetja, in sicer v Ljubljani »Dobrina« in »Golovec« s štirimi oz. petimi trgovinami ter podjetje »Spika« na Jesenicah s štirimi trgovinami. Delavski svet podjetja »Volna« predlaga, da ostane vseh pet trgovin v sestavi podjetja, ker nobeno nima pogojev za popolno samostojnost glede na poslovne prostore, vendar bodo te trgovine lahko samostojno nabavljale blago in določale cene, kar so že prej uvedli. Podobno naj se po predlogu delavskega sveta reorganizira podjetje »Manufaktura«.

Iz podjetja »Izbira« se bo popolnoma osamosvojila prodajalna za modno in galanterijsko blago na Mestnem trgu, ki ima lastna skladišča in ostale prostore in se je za osamosvojitve izrekel tudi kolektiv te prodajalne. Delavski svet podjetja je bil mnenja, naj bi se osamosvojila tudi poslovalnica »Prarna« na Trubarjevi cesti, vendar se je kolektiv te poslovalnice za enkrat izrekel proti osamosvojitvi, ker še nima pogojev za samostojno poslovanje. Tu di kolektivi ostalih poslovalnic, ki poslujejo v majhnih lokalih, so izrazili željo, da bi ostali v sestavi podjetja, seveda s pravicami, ki jih določa uredba. Delavski svet podjetja »Merkur« pa predlaga zaenkrat, da se izloči posebno grosistično podjetje, medtem ko se glede poslovalnic še ni odločil.

Podjetje »Steklo« predlaga, da se osamosvojijo prodajalna na Titovi cesti, ostali dve prodajalni »Keramik« v Nazorjevi ulici in »Porcelan« v Stritarjevi ulici pa naj se združita v samostojno podjetje. Delavski svet podjetja »Usnje« pa je za enkrat sklenil, da odda vse poslovne prostore dosedanje grosistične in detajlistične poslovalnice za usnje na Trubarjevi cesti Tovarni usnja v Šoštanju.

Kakor se zdi, so pred najtežjo odločitvijo kolektivi v špecijski stroki. Delavska sveta podjetij »Preskrba« in »Iranila« predlaga, da ostanejo poslovalnice v sestavi dosedanjih podjetij, v bodoče pa naj poslujejo v pogodbenem odnosu z upravo podjetja. Špecijske poslovalnice po večini nimajo pogojev za osamosvojitve, zlasti kar se tiče skladišč, pisarniških in drugih prostorov. Pri podjetju »Preskrba« imata te pogoje le dve poslovalnici, ki pa se za enkrat še nista mogli odločiti za osamosvojitve. V ostalem je imeniti še podjetje »Tobak«, iz katerega naj bi nastala posebna okrajna podjetja, le za področje Ljubljane in okoliškega okraja naj bi se ustanovilo skupno podjetje. Delavski svet »Slovenija-Zivnopromet« pa je sklenil izločiti in osamosvojiti poslovanje predelovalnice in mesnic v Ljubljani.

F. Š.

Detalj spomenika ljudske revolucije v Kočevju

venije na čast Dneva vstaje partizanske patrolje, ki jih organizirajo Zveze borcev. Razen partizanskih patrolj pa bosta tudi dve pionirski. Ena od teh bo hodila čez Gorenjsko, Primorsko in Notranjsko, druga pa bo tekla po poteh XIV. divizije čez Stajersko. Namesto proti Ljubljani pa se bodo patrolje usmerjale proti Beli krajini.

Za te proslave se še posebno pripravljajo belokranjski muzej, ki skuša čimbolje prikazati me-

zlasti inozemski obiskovalci. Gradivo za razstavo pripravljajo tudi Rdeči križ Slovenije in mnoge druge ustanove in organizacije, katerih zibelka je tekla po belokranjskih vaseh.

Osrednja simbolična prireditev pa bo slavnostna seja preživelih članov SNOS (Slovenskega narodnosvobodilnega sveta) v isti dvorani Prosvetnega doma v Črnomlju, kjer so imeli svoje prvo zgodovinsko zasedanje.

K. M.

Volivci na Taboru žele, da bi razpravljali o osnutkih, ne pa o tem, kar je že sprejeto

Ljubljana, 22. maja. Večkrat zvečer je na terenu Tabor poročal volivcem ljudski odbornik Ostoja Tuma o družbenem planu in proučevanju za mesto Ljubljana. Ker pa sta ota že sprejeta, je zbor sprejel sklep, naj bi ju dal prihodnje leto MLO pred sprejetjem v razpravo, saj so sicer pripombe volivcev brez koristi.

Volivci so se zlasti zanimali, koliko bo letos v Ljubljani zgrajenih novih stanovanj. Ker stoji do sedaj zgrajenih stanovanj letos ne bo veliko in stanovanjska stiska ne bo nič manjša, ampak se bo spričo naravnega prirastka in priselitvi novih ljudi še povečala, so volivci menili, da gradimo odločno premalo novih stanovanj. Nekdo je predlagal, naj bi se MLO že letos začel načrtovati s tem, kaj bi lahko prihodnje leto ukrenili za povečanje stanovanjskega fonda (anketa med volivci, za družbene gradnje, etažna lastnina itd.). Tuma je pojasnil, da je pri MLO osnovana posebna komisija, ki proučuje stanovanjska vprašanja. Volivci so sklenili naj ljudski odborniki

predlaga MLO, naj zbere vsa sredstva za gradnjo stanovanjskih hiš. Prouči pa naj tudi, kaj bi bilo enake, ali graditi znova, ali dokončati poslopja posameznih podjetij, (primer Gradisove zgradbe na Titovi cesti).

V razpravi je bilo večkrat poudarjeno, da je treba dvigniti storilnost dela. Takoj nato pa je bilo ugotovljeno, da sedanja tarifna politika ne vzpodbuja k storilnosti dela, ker so zaslužki, ki jih prejema po-samezne kategorije delavcev čez določeno povprečje, previsoko obdavčeni. Volivci so želeli, naj ljudski odborniki tudi to sporoči Mestni skupščini.

Nadalje je ljudski odbornik poročal zboru o novi tarifni najemnici za stanovanja, ki jo je večkrat popoldne sprejel MLO. Ljudje so se za vse podrobnosti zanimali in kaže, da bodo začeli šele sedaj razmišljati o tem, če so popisovalci pravilno in dobro opravili svoje delo.

Zivnava razprava na zboru volivcev je pokazala, da se ljudje vsak dan bolj zanimajo za javna vprašanja.

Na ljubljanskem trgu je solata skoraj tako draga kot meso

Marškomu je letošnja pomlad hudo prekržala račune. Najslabše pa se godi našim gospodinjam, ki so računale, da bodo aprila in maj maja, obogatile jedilne liste, kot je pač navada spomladi: z zelenjavo, solato in sadjem. Toda, če pogledamo cene teh predmetov na ljubljanskem trgu, berivka okrog 80, grah 100, kolerabice 100, glavna solata 150, 160 itd. nam postane takoj jasno, da bi normalen nakup teh predmetov mesečno predstavljal v primerjavi s prejšnjimi leti nenormalno visok izdatke.

Pri grosističnem podjetju »Sadje-zelenjava« ki v zvezi s preskrbo Ljubljanskega trga z zelenjavo in sadjem, pravijo, da je krivo temu predvsem vreme. Blaga primanjkuje in cene so visoke. Medtem ko je podjetje predlajna leta v teh mesecih prejelo dovolj po dva ali tri vagone solate in ostale zelenjave prejema letos največ po 500 kg dnevno.

Medtem ko stane kg govejega mesa 230 din, stane kg solate 150 dinarjev ter ta majhna razlika še zdaleč ne odgovarja razliki v hranilni vrednosti.

Ko primerjamo cene zelenjave v raznih mestih Slovenije, pa moramo ugotoviti, da vsemu le ne bo krivo vreme, ampak tudi državna poslovanje, saj so te cene zelo različne. Pogledimo solato: v Ljubljani je stal zadnji teden kg solate 150 din, v Gorici 44-46 din. Kljub prevozu je štirikratna cena le malo prebuda stvar, zlasti še, če je hkrati enaka solata v Mariboru, Murski Soboti, Novem mestu. Postojni po 80 din kilogram, v Kočevju pa 80-100 din in v Kranju 110 din. Razlike so tudi pri cenah graha v Ljubljani okrog 100 din kg, v Kočevju 130. Spinača je najdražja v Kranju, kjer stane kg 75 din, najcenejša pa v Murski Soboti 30 din in v Mariboru ter Gorici po 40 din.

Ze samo te razlike nam dokazujejo, da je bilo v Ljubljani premalo državnega gleda teža, kako naj bi država gledala vplivala na znižanje cen zelenjave od državiških kmetov in vrtnicarjev, katerim je nepopolno vreme pri dosedanjih cenah zelenjave nesporno v korist.

Vpis v strokovne šole

Višja šola za medicinske sestre

Uprava triletne višje šole za medicinske sestre v Ljubljani, Trg Revolucije 18, razpisuje vpis v I. razred. — Pogoj za sprejem so: 8 razredov gimnazije z matura ali diplomski izpit srednje strokovne šole, starost do 24 let, telesno in duševno zdrave. Kandidatino naj vlože kolkovane prošnje na upravo šole do 10. julija 1954. Prilože naj: maturni izpitni spričevalo, rojstni list, zdravniško spričevalo, življenjepis, potrdilo o nezakazovanju, izjavo, kdo jih bo vzdrževal v času šolanja. Tiste kandidatkinje, ki so bile že v službi, naj priloge tudi potrdilo in oceno službenega starešine. Studijsko podpora naj zainteresirane zaprosijo pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko pristojnega MLO oziroma pri upravih republikanskih zdravstvenih ustanov ali večjih podjetij. Šola ima dijaški dom.

Višja šola za fizioterapevte

Uprava Višje šole za fizioterapevte v Ljubljani, Trg Revolucije 18, razpisuje vpis v I. razred dvestoletne šole. Pogoj za sprejem so: 8 razredov gimnazije z matura ali diplomski izpit srednje strokovne šole, starost do 24 let, telesno in duševno zdrave. Kandidatino naj vlože kolkovane prošnje na upravo šole do 10. julija 1954. Prilože naj: kolkovane prošnje, rojstni list, zdravniško spričevalo, življenjepis, potrdilo o nezakazovanju, izjavo, kdo jih bo vzdrževal v času šolanja. Tiste kandidatkinje, ki so bile že v službi, naj priloge tudi potrdilo in oceno službenega starešine. Studijsko podpora naj zainteresirane zaprosijo pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko pristojnega MLO oziroma pri upravih republikanskih zdravstvenih ustanov ali večjih podjetij.

Šola za medicinske sestre v Mariboru

Uprava šole za medicinske sestre v Mariboru, Magdalenski trg 5, razpisuje vpis v štiriletno šolo. Pogoj za sprejem so: dovršena nižja gimnazija, starost 18 do 24 let, telesno in duševno zdrave, opravljen sprejemni izpit. Kandidatino naj vlože kolkovane prošnje na upravo šole do 15. junija 1954. Prilože naj: spričevalo, rojstni list, zdravniško spričevalo, življenjepis, potrdilo o nezakazovanju, izjavo, kdo jih bo vzdrževal v času šolanja. Tiste kandidatkinje, ki so bile že v službi, naj priloge tudi potrdilo in oceno službenega starešine. Studijsko podpora naj zainteresirane zaprosijo pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko pristojnega MLO oziroma pri upravih republikanskih zdravstvenih ustanov ali večjih podjetij. Šola ima dijaški dom.

Šola za medicinske sestre v Celju

Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS razpisuje vpis v štiriletno šolo za medicinske sestre v Celju.

Šola za sanitarne tehnike

Šola za sanitarne tehnike v Ljubljani, Gospodarska cesta 9, z odsekom za sanitarne tehnike in medicinske laboratorije, razpisuje vpis v I. razred štiriletne šole. V odsek za sanitarne tehnike se bodo sprejemali le moški, v odsek za medicinske laboratorije pa prvenstveno ženske. Pogoj za sprejem so: dovršena nižja gimnazija, starost od 18 do 24 let, telesno in duševno zdrave, opravljen sprejemni izpit. Kandidatino naj vlože kolkovane prošnje na upravo šole do 7. junija 1954. Prilože naj: kolkovane prošnje, rojstni list, zdravniško spričevalo, življenjepis, potrdilo o nezakazovanju, izjavo, kdo jih bo vzdrževal v času šolanja. Tiste kandidatkinje, ki so bile že v službi, naj priloge tudi potrdilo in oceno službenega starešine. Sprejemni izpiti iz slovenščine, matematike in fizike bodo 22. in 23. junija ob 7 zj. Hkrati bodo kandidati zdravniške pregledani. Studijsko podpora naj kandidati zaprosijo pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko pristojnega MLO oziroma pri upravih republikanskih zdravstvenih ustanov ali podjetij. Šola nima dijaškega doma.

Šola za farmacevtske pomočnike

Uprava šole za farmacevtske pomočnike v Ljubljani, Subičeva ul. 1, razpisuje vpis v I. razred štiriletne šole. Pogoj za sprejem so: dovršena nižja gimnazija, starost 18 do 18 let, telesno in duševno zdrave, opravljen sprejemni izpit. Kandidatino naj vlože kolkovane prošnje na upravo šole do 8. junija 1954. Prilože naj: kolkovane prošnje, rojstni list, zdravniško spričevalo, izjavo, kdo jih bo vzdrževal v času šolanja. Sprejemni izpiti iz slovenščine, matematike in kemije bodo dne 14. in 15. junija pismeni in 16., 17. in 18. junija ustni. Šola ima dijaškega doma.

Šola za babice

Uprava šole za babice v Ljubljani, Slajmarjeva 3-a, razpisuje vpis v I. razred dvoletne šole. Pogoj za sprejem so: dovršena nižja srednja šola, starost 18 do 24 let, telesno in duševno zdrave, opravljen sprejemni izpit. Kandidatino naj vlože kol-

kovane prošnje za sprejem do 7. junija 1954 na upravo šole. Prilože naj: kolkovane prošnje, spričevalo o izvršeni nižji srednji šoli, rojstni list, zdravniško spričevalo, življenjepis, potrdilo o nezakazovanju, izjavo, kdo jih bo vzdrževal v času šolanja. Tiste kandidatkinje, ki so bile že v službi, naj priloge tudi potrdilo in oceno službenega starešine. Sprejemni izpiti iz slovenščine, matematike in fizike bodo 22. in 23. junija ob 7 zj. Hkrati bodo kandidati zdravniške pregledani. Šola ima internat.

Šola za bolničarje v Mariboru

Uprava šole za bolničarje v Mariboru, Magdalenski trg 5, razpisuje vpis v enoletno šolo. Pogoj za vpis so: dovršena nižja srednja šola, starost 18 do 24 let, telesno in duševno zdrave, opravljen sprejemni izpit. Kandidatino naj vlože kolkovane prošnje na upravo šole do 10. junija 1954. Prilože naj: kolkovane prošnje, rojstni list, zdravniško spričevalo, življenjepis, potrdilo o nezakazovanju, izjavo, kdo jih bo vzdrževal v času šolanja. Tiste kandidatkinje, ki so bile že v službi, naj priloge tudi potrdilo in oceno službenega starešine. Sprejemni izpiti iz slovenščine, matematike in fizike bodo 22. in 23. junija ob 7 zj. Hkrati bodo kandidati zdravniške pregledani. Šola ima internat.

Šola za bolničarje na Golniku

Uprava šole za bolničarje na Golniku razpisuje vpis v enoletno šolo. Pogoj za sprejem so: dovršena nižja srednja šola, starost 18 do 24 let, telesno in duševno zdrave, opravljen sprejemni izpit. Kandidatino naj vlože kolkovane prošnje na upravo šole za bolničarje pri inštitutu za pljučno tuberkulozo na Golniku. Prilože naj: kolkovane prošnje, spričevalo o izvršeni nižji srednji šoli, rojstni list, zdravniško spričevalo, življenjepis, potrdilo o nezakazovanju, izjavo, kdo jih bo vzdrževal v času šolanja. Tiste kandidatkinje, ki so bile že v službi, naj priloge tudi potrdilo in oceno službenega starešine. Sprejemni izpiti iz slovenščine, matematike in fizike bodo dne 29. in 30. junija 1954 ob 8 zjutraj na Golniku. Studijsko podpora naj kandidatinje zaprosijo pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko pristojnega MLO oziroma pri upravih republikanskih zdravstvenih ustanov. Šola ima internat.

Zobotehnična srednja šola

Uprava Zobotehnične srednje šole v Ljubljani razpisuje vpis omejenega števila učencev v prvi razred štiriletne šole. Pogoj za sprejem so: vsaj z dobrim uspehom dovršena nižja gimnazija, starost 14 do vključno 18 let, telesno in duševno zdrave, opravljen sprejemni izpit. Kolkovane prošnje za sprejem naj kandidati oddajo osebno ali po pošti do 7. junija. Prošnji naj priloge zadnje spričevalo, rojstni list, zdravniško spričevalo in izjavo, kdo jih bo vzdrževal. Sprejemni izpiti iz slovenščine, matematike in preizkušnje sposobnosti za stroko bodo 14., 15. in 16. junija 1954 ob 7 zjutraj v prostorih Zobotehnične srednje šole, Ljubljana, Lipičeva št. 1 (vhod Zaloška 2). Sprejeti bodo kandidati, ki bodo bolje izpolnjevali sprejemne pogoje.

Opozorilo! Vse prošnje za sprejem v medicinske šole morajo biti kolkovane s 30 din priloge pa s 25 din, za rešitev s takso 150 din. Poleg tega morajo biti vse vloge taksične tudi s takso, kot so jo predpisali okrajni (mestni) LO za svoje območje.

UMETNOSTNI DOGODEK LETOŠNJE SEZONE

Sodobna slovenska umetnost na razstavi v Moderni galeriji

DR. FRAN SIJANEC

Zelošnja razstava sodobne slovenske umetnosti, ki jo je uspešno postavila v Moderni galeriji v znamenju bolj kasne in nejlube okle. vajoče pomladi, je privedla petnajset pomembnih slovenskih umetnikov, enajst razstavljavcev te razstave, ki očitno ni mogla biti programsko zasnovana. Iih deluje tri najet na naši Akademiji likovnih umetnosti, kar pa samo po sebi — naravno — še ne more biti odločilno tudi za sledečo, zgolj umetniško pomembnost take umetniške prireditve. Če je ta v tolikšnem obsegu zares uspešna in v vrsti svojih vid. nejlh tvorcev zrealila tudi splošno in prvobitno težnjo sodobnih in naprednih ustvarjalnih kvalit, tem bolje zanjo. In če si povrh še predložimo imena in to, kar je z njimi povezano in vredno v obdobju pom. impresionistične moderne, Božidar Jakac, Gojmir Anton Kos, Miha Maleš, nato pa Zdenko Kalin, Stane Kregar, France Mihelič, Nikolaj Omerza, Marij Pregelj, Karel P. truh, Evgen Sajovic, Maksim Sedej ter Riko Debenjak, Boris Kalin, Franšek Smerdu in Gabriel Stupica, tedaj amemo upravičeno pričakovati, da bo vsakomur možno po. zdravit dolgo pričakovano razstavo višje ravni, prikaz zrelejših stvari. tev slovenskega slikarstva, kipar. stva in grafike.

Ne more biti važno samo to, da nastopajo današnji razstavljavci, iz. razite in znane umetniške osebnosti dveh srednjih generacij, prvič po osvoboditvi v taki skupni postavitvi, ki bi bila sprejemljiva kompromisna rešitev samo zaradi tega, ker so novo ubrana pota slovenske umetnosti še premlada in ker nam zato še vedno primanjkuje osnovna merila za ostrejšo diferenciacijo določenih el. jev in sredstev. Mnogo bolj nas za. nima, ali so tokrat dosežene kvali. tete upravičile naše upe, da bo konč. na tudi slovenska umetnost pospešila svoj korak v smeri osvajanja duha nove likovne stvarnosti, ki ga posre. dujejo v mnogostrano razgibanem življenju naše revolucionarne dobe številna in trajna se poglabljajoče izkušnje tako figurativni kakor af. gurativni težnji. Glavni predstav. niki novih pobud je tudi tokrat sku. plina bivših Neodvisnih, ki je ostala od leta svojega novega nastopa da. lje (1937) razvojno in umetniško gl. bala, žarilce najplodovitejše dejav. nosti in obogatitve, ki se je nepre. kljena oživljala ob velikih tokovih

impresije svetlobnih pojavov, je raz. vil izredno tenkočutno in precizno tehnično registraturo, ki ji ne uide prav nič, kar bi ustrezalo umetni. kovl globoko romantično nastrojen upodobitvi slikovnega detajla. S svo. jo vsestransko tehnično uvežbanostjo menjava motiv za motivom, lahkot. no, neobteženo mu drsi poteza za po. tezo. Z mehko tančico prosojnih luči, z gladko barvitostjo pastela je pre. pesnil svojo Dolenjsko in Novo me. sto, pejsaž, ki mu izlavlja sorodne svetlobne prelive tudi v grafiki, v jedkanici. Poudarjene izrazne oblike pa bi namara zaslužili v zmskem Novem mestu in še bolj vidno v in. terleurski kompoziciji Doma (oboje v pastelu, 1954). Ze lanske Poslednje zvezde (dvotonski lesorez) se odliku. jejo po svojih domiselnih fnesah, ki so lastne najboljšim Jakčevim li. stom. V tem primeru gre za sozvočje strukture in ritma poenostavljenih oblik, vsebinsko pa spregovori še simbolika, ki je v grafiki lirčnih fantazijskih izlivov te vrste nujno udomačen amalgam. Zgolj stvarno psihološko pa naj delujejo realistični karakterni portreti naših kulturnih mož (risba s sepijo). Vedra in po. ljudno pristopna natura Jakčeve umetnosti je tudi tu deležna iste popularnosti, ki jo nudi splošni ljud. ski okus, lepotni ideal slikovite osvetljene in pesniško zastrte res. ničnosti, na drugi strani pa avreola perfekte tehnike.

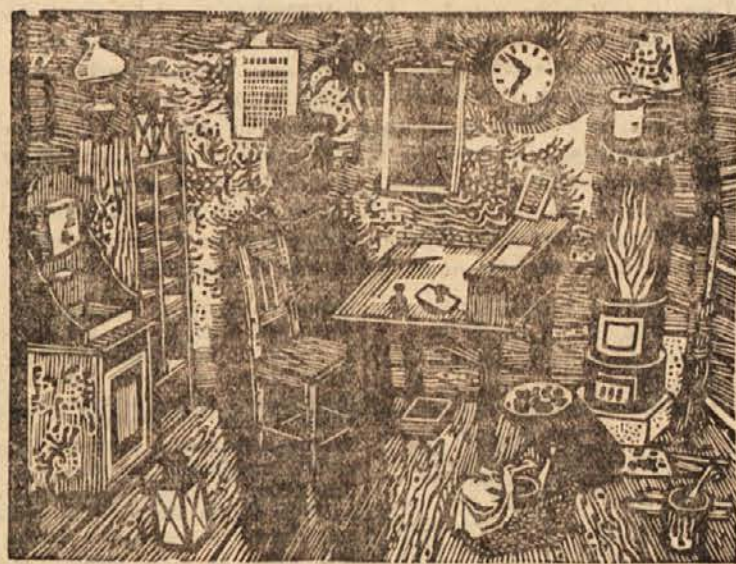
GOJMIR A. KOS

Gojmir Anton Kos, ki gradi svojo figuralko iz koloristič. nih osnov poznega impresionizma, in to v pretehtanih harmoničnih mon. mentalizirajočih ploskovno in barvne tektonike, je razstavil na centralnem mestu velike dvorane svoj znani in nekoliko spremenjeni osnutek za več. figurno portretno kompozicijo svoje rodbine: Obisk v ateljeju (1952). Druga figuralna podoba je Mica v rde. čem (1954), ostale štiri slike so kom. pozicije tihozitja zadnjega datuma. Na prvi pogled je videti relativno pomembna razlika med starejšimi in najmlajšimi deli, težnje, ki pomenijo v okviru Kosovih barvnih sredstev in gradnje prostora zelo videen prem. lik v smeri strožje povezave plos. kovne razporeditve, ki ji nujno sledi še poslednejše integriranje barvnih

še drugače se odražajo tehnično do. gnane kvalitete svojstvenega slikar. skega temperamenta, ki pa je vedno obvlada svoj široki dekorativni for. mat tudi kompozicijsko. S preizku. šenim znanjem je Kos to predložil še posebej v svojem velikem študijskem delu Obisk v ateljeju, a z novejšimi sredstvi gradnje, s tehtno umirje. nostjo enotno modulatornih tonov, pa v svojih najnovejših kompozicijah (Mica, tihozitja).

MIHA MALEŠ

Miha Maleš je prinesel na razstavo grafiko, toda skrbno in smiselno odbran izbor del v mnogo. vrstnih tehnikah, po katerih slovi umetnik še zlasti v zadnjih letih, ko smo prejel njegovo veliko kolek. tivno razstavo in znamenito mapo

France Mihelič: Spomin na očeta

Makedonije. Njegova barvna orke. stracija je nedvomno tipično fovi. stična (barvne monodije, litograf. je), in v kolikšni meri, nam zgovorno pri. ča po Dufyju občutena Korčula (1953) ali pa linearno bolj ekspresiv. na Ležea deklica (ročna jedkanica, 1954) in številni drugi listi, ki lavi. rajo največ je letošnjega in lanskega leta. Tudi na tej razstavi je očitna dvostrana stilizacija lika: bolj reali. stična, ki črpa svojo barvitost dokaj neposredno iz folklorne motivike (Makedonske žene, Konavljanke), in druga, ki se izlavlja v svobodni, od. predmeta bolj oddaljeni sproščenosti, v izrazno bogatejši ritmičnosti linije, kakor opažamo v matisevski ara. besni Umetnikovi delavnici ali pa v dveh prikupnih barvnih litograf. jah (Dekliška glava, Biskrska Ma. dona). Z lahkonno eleganco in z. lgrivo prilagodljivostjo niso navda. njena nič manj tudi novejša dela, podobne, ki nas z graciozno gesto po. vedejo med rožnate oblake Maleševe fantazije, v očarljivo deželo poetično sublimirane čutnosti.

FRANCE MIHELIC

Grafika Franceta Miheliča zavzema pri oceni letošnje razstave eno najpomembnejših mest in vzbuja upravičeno presenečenje, saj pomeni tolikšen prerod in tolikšen višek umetniške imaginacijske sile, da je uvrščamo med najgloblja doživlja novejša slovenske umetnosti. Razve. seljivo pa je sedaj tudi dejstvo, da je naša razumevanje in da je bila deležna vsestranskega priznanja pri takšna, kakršna je pred nami. Z ob. ločevanjem vredno inveni, ki v od. ločnem trenutku ni več odvisna od zunanjih vplivov, je nastalo delo svojstvenega občutja, delo neposred. no svežega dožemanja in izražanja. Za. res bi našel v Miheličevi novi gra. fiki spet starega prvotnega obliko. valca naših zemljaških prvinskih do. mačjskih snovi, miselni svet in ču. stvovanje zgodnjega Miheliča, toda snovi te vrste so danes srečno pre. lite v novo in sodobnejšo formo, pre. čiščene in oblikovane v skladu z iz. raznim in oblikovnim življenjem na. še dobe, ki je v imenu višjereenega, to je duhovnega in umetniško ustvar. jalnega realizma še zahtevnejša in še poslednejša, kot je bila prej. Mi. helič je to potrebo svojega časa do. umel in ustvaril sintezo racionalnega in iracionalnega, objektivno prirod. nega in subjektivno emocionalnega življenja.

Motivno in deloma oblikovno bi se dala razbrati četvorica vidno poudarjenih elementov, ki bi bili vredni še podrobnejše analize: prvič je to skupina linorezov z motiviko kurenta, ki je prenešen iz opisa so. clalno ilustrativne tematike v pri. spodobno ali lik groteskno slikovite simbolike, toda z nespremenjeno vse. binno (1953); drugič se odraža krog miselnosti in socialno bolj pripovedno obeležena grafike (Pogreb lužlj, le. nosti

sorezi Narcis, Moj atelje v Dolenjih Lazih, Spomin na očeta), kjer je iz. ražena simbolika z asociacijo in pri. vidom realnih predmetov okolja; v tretje skupino pa bi dali antropo. morfske realne ali fantazijske like, ki so sestavljeni iz oblik drobne or. ganske prirode (n. pr. Maske, ki jih sestavljajo rastlinske oblike, Leteli ptič I. in II., Mrtna ptica, Ženaka med maskami, ki je lik mahovine in skorje, drugod apert goščava raz. nih strukturalnih, lupinastih, luskinas. tih, listnatih, stebelnih, cvetnih in podobnih oblik). Kakor je lesorezna struktura v navedeni skupini teh. nično svojsko izražena, podobno se odlikuje tehnika visoke jedkanice v mreži tankih nit, ki sestavljajo v kar moč ostri risbi domišljajske pri. vide mask in travnatega bilja, golaz. ni in nočnih metuljev, strašljivo zročih kresnic Kresnih noči in po. dobno. Pošastna grozljivost prečud. nih ptic, pravilčno razgreda domiš. ljiva v sponah fantastičnega mikro.

MARIJ PREGELJ

Podobno kakor Mihelič v grafiki je izoblikoval Marij Pregelj v slikarstvu novo in izredno pomemb. no stopnjo svojega umetniškega razvoja. Njegov kolorizem je že v zgolj sil. karskem in formalnem izrazu najbolj bogat in izkorišča sleherni možnost kompozicijskega in vsebinskega in. tenzificiranja barve; ta je pikturalno obdelana in pretehtana v slehernem centimetru platna. Samo v tem po. gledu bi ga smeli primerjati s temno zamolkim Stupico, ne glede na de. jstvo, da je Pregeljeva paleta še izra. zito rouaultovsko izrazna, fovistično. dekorativna, da ima vse lastnosti barvnega ekspresionizma, kakršnega srečujemo najbolj izrazito pri Nemci. hu in Belgijcih. Lahko bi rekli, da po. lo Pregeljeve barve v baritonski legi ultramarina in kobaltu, da dodaja svojli modrih kromoksidne opalne svetlobe, da je postavljena široko pletena mreža njegovega barvnega parketa in trdnj in široko obrisan okvir figurativno konturiranega lika, skratka, da doblja celota take vi. tražne prosojnosti in bleeska še svoje konstruktivno linearno ogrode ter svoj monumentalni format, katerega ploskve se nujno opirajo na kompo. zicijsko horizontalno in vertikalno. Olivna sivina osredja in modrina ozadja Taborišča (Rab), barvna ar. hitektura Kuhinje, a Chagallom po. vezana Skupina v ogledalu, Tihozitje z igralnimi kartami, Pogled skozi okno (ob Ljubljani) so bogata sil. karska žetev letošnje pomladi, do. sočki, ki logično in organsko nade. ljujejo rast novega izraznega kolo. rizma. Mozak Obetove podobne in a hartekinsko pestrostjo odeti Lastni portret (1953) delujeta v primerjavi z letošnjo fazo kot značilni prehodni deli izredne psihološke pronaljevitosti. Figuralna motivika, ki je rada zdru. žena s tihozitjem in interieurom, je čustveno vezana na intimnosti bliž. njega rodbinskega okolja, je notra. nja podoba lakrne preprostosti, ki razodeva gledalca tudi z vsebinske. plati sugestivni svet umetnikove sen. zibilne in harmonično ubrane dušev. nosti

(Nadaljevanje)

PROBLEMI ZALOŽNIŠKE DEJAVNOSTI

Moša Pijade o izdajanju marksistične literature

Vprašanje: Ali bi nam mogli povedati, kaj je po vašem mnenju in po splošnih izkušnjah značilno v pozicionem in negationem smislu za delo pri prevajanju in izdajanju marksistične literature pri nas v dobi od osvoboditve do danes?

Odgovor: Mislim, da smo lahko zadovoljni z izdajanjem marksistične literature — tu največ mislim na klasike — v povojni dobi, ker so bila izdana skoraj vsa dela Marxa, Engelsa in Le. nina, katerih poznavanje je po. trebno vsakemu našemu človeku, ki se hoče temeljito marksistično izobraziti. To velja vsaj za pre. vode v srbohrvaščini, ker nimam popolnega pregleda o slovenskih in makedonskih prevodih, ki so prav tako številni. Zelo dobro je, da so začeli posvečati pozornost tudi drugim pomembnejšim pi. sateljem, kakor Hilferdingu, Kaut. skemu in Plehanovu, kar bo treba vsekakor še dopolniti z nekate. rim njihoviimi deli. Malo pozor. nosti pa je bilo posvečeno fran. coskim in italijanskim pisateljem (Lafargue, Ged, Jaurès, Labriola).

Za pozitivno smatram to, da so dela klasikov izšla v posebnih izdajah, ne pa v izdajah izbranih ali celotnih del. Nisem se strinjal z namero, da bi izdali celotna Le. ninova dela in tudi zdaj nisem za to, kar velja prav tako za Marxa in Engelsa. Zdaj, ko imamo pre. vedeno skoraj vse, je potrebno, da dobe naši ljudje v roko klasičnih del, bi lahko z nekateri. mi dopolnitvami za nas zanimivih in še neprevedenih spisov (zlasti iz Marxa in Engelsa) prešli k iz. dajanju izbranih del Marxa, En. gelsa in Lenina. Ta izbor bi obse. gal, kar je bilo doslej tiskano in omenjeno, še neprevedene spise. Po mojem mnenju naj bi to nare. dili tako, da bodo v posameznih zvezkih zbrana sorodna dela, ne pa, da bi na pr. pri izdajanju Le. nina šli po kronološkem redu, ka. kor je to v ruski izdaji, kar je zame absurden način izdajanja bodisi celotnih ali izbranih del kateregakoli pisatelja.

Vprašanje: Ali mislite, da sta sedanja organizacija in način dela podjetij, ki se bavijo s temi posli, zadovoljiva, ali smatrate za potrebno, da bi se tu izvršile ne. katere spremembe? Ali bi se z iz. boljšanjem sestave in organiza. cije aparata teh podjetij lahko rač. unalo, da so izpolnjeni pogoji za studiozno delo pri pripravljanju načrtne in sistematične izdaje del klasikov marksizma in njegovih popularizatorjev oziroma ali mor. da smatrate, da bi bilo treba to delo prenesti na neko drugo telo (instituit, uredništvo izven pod. jetja itd.)?

Odgovor: Nočem se podrobne. je spuščati v to vprašanje, ker mislim, da bi morali za to stvar najprej izvesti anketo v Zvezi komunistov. Izkušnje so pokazale,

da založniška podjetja ne morejo sama sestaviti s svojim apara. tom redakcijsko, ki bi bila v za. dostni meri odgovorna in avtor. itativna za izdajanje klasikov, ali pa bi bilo morda treba spremeniti celotno organizacijo založniškega podjetja. Če bi Zveza komunistov prevzela naše sestavljanje in ustanovitev redakcije, tedaj bi morala tudi financirati izdajo.

Vprašanje: Ali nam lahko po. veste, kakšna dela klasikov bi bilo treba po vašem mnenju naj. prej izdati v bližnji dobi?

Odgovor: Mislim, da bi morali biti to še neprevedeni filozofski in zgodovinski politični spisi Mar. xa in Engelsa, od Lenina pa ne. prevedeni članki o mednarodnem delavskem gibanju.

Kulturne beležke

ANGLEŠKI ZNANSTVENIK
V LJUBLJANI

V Ljubljano pride ta teden profesor Sydney Chapman, kjer bo imel nekaj strokovnih predavanj. Predaval bo v dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Prof. Chapman je član angleškega Kraljevega društva (Royal Society). Na raznih univerzah je bil profesor za teo. retsko fiziko in matematiko. Za časa vojne je bil namestnik znanstvenega svetnika pri Vojnem svetu Velike Bri. tanije. Napisal je več kot 200 znanst. venih del, v katerih obravnava med dru. gim probleme iz matematike, astron. omije, kinetsko teorijo plinov, zemeljski magnetizem, meteorologijo, visoko atmo. sfero, polarno svetlobo, ionosfero in fotokemijo.

Bil je predsednik raznih mednaro. dnih znanstvenih društev in član raznih strokovnih komisij. Bil je tudi član različnih mednarodnih znanstvenih kor. poracij. Prav tako je član redakcijskih odborov raznih mednarodnih strokovnih revij.

V soboto se je vrnila v Ljublja. no 24-članska skupina slušateljev geografije ljubljanske univerze, ki so bili na 14-dnevni ekskurziji v Tur. ciji.

Ekskurzijo je organizirala Turška nacionalna študentska federacija, ki vedno bolj utrjuje kulturne stike z Zvezo študentov Jugoslavije. Stude. dentje so udrili stike z istambulskimi in ankarskimi študenti na strokovni osnovi ter so si ogledali geografske in kulturno-zgodovinske znamenitosti Istanbula ter Ankare in Konje na Anatolski planoti.

Na mednarodni razstavi del di. jakov višjih razredov gimnazij, ki jo bodo kmalu priredili v Dortmundu, bodo sodelovali tudi dijaki tretje beograjske gimnazije. Za to razsta. vo, na kateri bodo sodelovale vse evropske države, so beograjski dijaki oddrli in poslali 21 risb in dva kipa.

Norveška publicistka Edith Mon, ki se je dalj časa mudila v naši drža. vi, je nedavno prevedla v sodelova. nju z Milenkem Milovčevićem iz srbe. šne v norveščino novelo Iva Andrića »Olučac«. Prevod so objavili v nor. veški reviji »Magazinet for alle«. Edith Mon je prevedla v norveščino roman Bore Stanko »Ča »Nečista kri.

Posvetovanje o ilustracijah za mladiho

Ljubljana, 22. maja. Danes je bilo v Mali dvorani Slovenske filhar. monije prvo medrepubliško posvetova. nje o ilustracijah za mladiho, ki ga je skupno z založbo »Mladinska knjiga« organizirala Zveza prijateljev mladi. ne. Posvetovanja so se udeležili pre. dstavniki mladinskih založb iz vse Jugoslavije, uredniki mladinskih knjižnih zbir in publikacij, ilustra. torji ter pisatelji mladinske litera. ture in prosvetni delavci-pedagogi. Posvetovanja sta se udeležila tudi tovariša Boris Zilherl ter France Ki. movec.

Osnovo za diskusijo so tvorili trije referati. Dr. Kristina Brenkova je govorila o Pedagoški vrednosti ilustracije za mladiho, akad. slikarka Marija Vogelink o Umetniški vred. nosti ilustracije za mladiho, medtem ko se je Ciril Trček pomudil ob pro. blemu tehnične opreme.

Vsi referenti kakor tudi disku. tanti so poudarili velik vzgojni po.

men ilustracije, razpravljali so o do. sedanjih izkušnjah, uspehih in po. manjkljivostih ter izmenjali mnenja. kaj bi bilo treba storiti, da bi ilu. stracije, namenjene mladini, res od. igralo vlogo, ki jo pri vzgoji našega mladega rodu morajo imeti. Izrazili so potrebo po večji povezavi med mladinskimi založbami po naši drža. vi, po medsebojni izmenjavi izku. šenj; potrdili so tudi potrebo, da v umetniških svetih pri založbah sode. ljujejo tudi likovni strokovnjaki, da bi bilo dobro organizirati razstavo ilustracij, ki bi potovala po vsej drža. vi, tako da bi se mladinski pi. satelji, ilustratorji, uredniki in zalo. žniki seznanili s prizadevanji in uspe. hi v drugih republikah, skratka stor. itij vse, da bi mladinska ilustracija v čim večji meri opravljala svojo iz. obraževalno in umetniško vzgojno funkcijo ter obkvarovala mladega člo. veka pred škodljivim vplivom cene. nega stripa in filmske plaže.

KULTURNOUMETNIŠKO DRUŠTVO JVAN KAUCIČ LJUTOMER

proslavi v okviru 20-letnice »Ljudske pravice« 60-letnico ustanovitve prvega slovenskega pevskega društva v Ljutomeru

SPORED PRIREDITEV

23. maja	ob 14.00:	Okrajni telovadni nastop na letnem telovadlišču Telovadnega društva Partizan.
23. maja	ob 20.00:	Koncert ženskega in pionskega pevskega zbora.
25. maja	ob 20.00:	Koncert goske na pihala.
30. maja	ob 15.00:	Ogrizovici: »Hlasnaginic« (uprizori gledališka družina KUD Krizevci).
1. junija	ob 20.00:	Koncert solistične sekcije.
3. junija	ob 20.00:	Koncert moškega pevskega zbora.
5. junija	ob 20.00:	Ivan Cankar: »Kralj na Betajnovci, velik ognjemet.
6. junija	ob 5.00:	Budnica.
	ob 7.30:	položitev vencev na grobove kulturnih delavcev.
	ob 11.00:	promenadni koncert.
	ob 13.00:	odkritje spominske plošče na Domu kulture, razvitje društvenega prapora, razdelitev diplom in priznanj, nastop združenih pevskih zborov in folklornih skupin.
	ob 16.00:	Ivan Cankar: »Kralj na Betajnovci.

Nikolaj Omerza:
Tihozitje z vrčem

evropejskih pridobitev in jo na ta način največ pripomoglo, da je po. stala slovenska umetnost tudi po impresionizmu realna in samonikla vrednota, da je bilo tradicionalno za. mudništvo tudi v likovnem ustvar. janju dokončno premagano. Napak li pristranskost pa bi bilo, če ne bi spričo take ugotovitve uvaževali ne. kaj izrastlih in deloma enako po. membnihi osebnosti ali posameznikov, predhodnikov kakor tudi sodobnikov, ki deloma pripravljajo, deloma pa spremljajo vodilna prizadevanja v krogu sodobne umetnostne problema. tike, v lakanju čistih, zanesljivih in nezamenljivih izraznih sredstev avto. nomnega barvnega, grafičnega in plastičnega oblikovanja.

Po vsebinski in po značilni svoje čustvene ubranosti se ločujejo naj. novejša dela naših umetnikov od sta. rejših stvaritev, ki zlasti zato, ker se je predmetna motivika zgolj zu. nanjega opisovanja sujeta in ilustra. tivno pripovednosti še znatno ome. jila v korist še strožje in doslednejše formalne kompozicijske gradnje lika, procese, ki ga je možno zasledovati tako pri nas kakor tudi drugod, ka. kor je splošno znano, že dobrih 50 let nazaj in v katerem pomeni tudi današnja, a pričujočo razstavo dok. menitvena razvojna faza integriranja barvnega lika zelo pomembno umet. niško postojanko.

BOŽIDAR JAKAC

V starejši skupini srednje gene. racije (Jakac, G. A. Kos, Maleš) de. luje Božidar Jakac najbolj nati. jaleno; predan zunanemu videzu predmeta, njegovi neposredni prirod. ni podobi, ki jo doživlja v vseh do. lah svojega razvoja prvenstveno kot

Maksim Sedej: Melanholijs

Visoko na strehi dela KROVEC

Kadar vidimo vrh zvonika stati moškega, ki se samo z eno roko drži, z drugo pa maha ljudem, majhnim kakor mravlje, občudujemo pogum in prisebnost strokovnjaka krovec, ki visoko na strehi opravlja težavno delo. Posebno radi se spominimo krovec, če nam v jeseni ali pozimi priteče skozi strop voda. Popravljen pa najčešče ni zato, ker je premalo krovec. Če pogledamo malo bliže slamnato streho, ki jo je naredil krovec iz škopnikov pšenične ali ržene slame, vidimo, kako je zložena slamica pri slamici. Mnogo truda in drobnega dela je potrebno, preden je krovec zložil plast za plastjo lepo prečiščene slame, jo zvezal na prečnike z

vrvičnimi vitrami v neprodušno streho.

Se bolj pa se čudimo skrbni roki, ki je pokrila hišo s škodljivimi. Drvar-škodljivar jih nacepi na tisoče in tisoče radialno iz resonančne smreke. Krovec jih nato v eni ali dveh plasteh nabije na prečnike — latve. Za tako delo je potrebno mnogo potrpežljivosti in vztrajnosti. Toda vse to so preproste stvari v primeri s tem kar zmore krovec, če pokriva visoko in strmo streho ali zvonik.

Krovec dela s slamo, lesom, šriljem, cementnimi strešniki, brovcom, zarezno opeko, žlebniki, heraklitnim šriljem in heraklitnimi valovitimi ploščami. Različni kroviski material, zahteva

različno obdelavo, različni način pritrjevanja in način razporeditve prečnih letov na ostrešju, glede na velikost in težo posameznih vrst kroviskega materiala. Sodeluje tudi s kleparjem pri oblaganju dimnikov s pločevino, namočanju nosilcev za žlebove, snežnih zaščitnikov in vetrolovov na strehi.

Krovski poklic je eden izmed tistih, ki ni posebno priljubljen pri mladini, ina pa veliko bodočnost, ker zidamo neprestano. Popraševanje po krovcih je veliko in stalno.

Učna doba traja tri leta z obrtno nadaljevalno šolo.

Zahteve:

Čvrsta in odporna telesna konstitucija, predvsem zaradi vremenskih nepravilnosti pri delu na strehi jeseni in zimi. Dihalni organi, srce in drugi notranji organi morajo biti brezhibni. Potreben je zlo dober vid z zelo dobrim globinskim gledanjem, razločevanje barv (pri sestavljanju strešnega mozaika), čvrsta in spretna okončina, zelo okretno telo brez omotice, krčnih žil, kile ali ploskih nog; dober sluh. Krovec je pravi delovni akrobat.

Dušeone lastnosti:

Smelost brez predrznosti, samozaupanje, povprečna inteligentnost, smisel za risanje in obliko, dobra predstavljivost, ustaljen in miren značaj, prisebnost in odločnost, močna volja ter poštenost in veselje do tveganih dejanj.

Izključujoče:

Epilepsija, gluhost, kratkovidnost in omotičnost.

Garnitura za enoletnega dečka in deklico

Za dečka napravimo hlačke in bolero, za deklico pa krilo in bolero. Delamo z belo in modro volno ali

belo in roza. Vsi 1 oovi so beli, 2 oovi pa modri, medtem ko je vzorec pleten iz dveh barv, in sicer: dve vrsti modri, dve beli, spet dve modri in dve beli. Pletemo na lico in narobe samo desno pentljo. Potrebujemo srednje debele volno in igle št. 2/2.

Za hlačke nasujemo najprej 25 pentelj za kozo in pletemo v prostem vzorcu 12 vrst. Nato dodamo na vsako stran kozo 87 pentelj in pletemo tako, da posnemamo v sredini pletenja, in sicer v vsaki četrti vrsti na vsaki strani po eno pentljo, v celoti 24-krat. Tako, da na 21 cm višine ostanemo na igli 151 pentelj. Zlat pletemo tako, da pustimo v vsaki drugi vrsti po 8 krajnjih pentelj in pletemo samo v sredini, da pridemo do konca. Potem pa spet nabereimo vse pentlje na eno iglo in takoj v prvi vrsti podpletemo po dve in dve skupaj toliko pentelj, da jih imamo samo 55. Na teh 55 pentelj pa pletemo bel rob. Ko rob začnemo, pustimo v sredini 40 pentelj za napredek, in sicer pletemo 22 pentelj v sredini vzorca (modro-belo) na vsaki strani pa pustimo devet pentelj, ne da bi jih pletli. 22 pentelj v sredini pletemo tako, da dodajamo na vsaki strani, in sicer 9-krat po eno pentljo na vsake štiri vrste, potem pa vzorec v sredini pustimo na vsaki strani, in sicer 8 cm visoko. Pri tej višini združimo vse pentlje, nabereimo rob in končamo srednjih 40 pentelj, medtem ko jih na vsaki strani v pletemo belo naprej za naravnice.

Prav tako kakor srednji del, pletemo tudi zadnji del, samo da v robu na zadnji strani napravimo dve gumbi, niti in da je brez napraka. Ko pletenje zlikamo, nabereimo 102 pentlje še na vsaki strani za rob pri nogah.

Za krilo nasujemo 180 pentelj in napravimo najprej rob. Nato pletemo gladko naprej do 25 cm višine in posnemamo v prvi vrsti roba v pasu toliko pentelj, da jih ostane še 96. Potem pa pletemo tako, kot smo pletli napredek pri hlačkah. Zadnji del krila pletemo tako kot prvega, in sicer brez napraka, v robu pa naredimo dve gumbi.

Za bolero nasujemo 36 pentelj za sprednji del in začnemo pletati takoj vzorec. Na strani, kjer bo bolero zaokrožen, začnemo dodajati, in sicer v vsaki drugi vrsti po dve pentlji in potem štirikrat po eno pentljo v vsaki vrsti pri 7 in pol cm višine pa pomozimo na drugi strani pletenja za rokav 2-krat po eno pen-

tljo v vsaki četrti vrsti in potem v vsaki drugi vrsti 2-krat po eno pentljo ter 2-krat po dve pentlji. Za vrtni izrez pa začnemo snemati prav tako pri 8 cm višine, in si-

ZA NAŠ DOM

Praktičen kavč, na katerem bomo podnevi sedeli, ponoči spali. Blazine pri naslonjalu so hkrati vrata knjižne police

Da bo pastorek imel rad očima

Pastorek se nasproti očimu vede tako kakor nasproti mačehi, le s to razliko, da so manjši otroci bolj navezani na mater in zato lažje sprejmejo očima v življenjsko skupnost. Vendar navadno tudi novega očeta pričakujejo s strahom, nezupanjem in ljubosumnostjo. Očim je zanje tuja oseba in se z njegovim pojavom spreminjajo dotedanji življenjski pogoji otroka. Po navadi je otrok glavni čimtelj v materinem življenju preden je sklenila drugi zakon, zdaj pa mora s tujo osebo deliti materino ljubezen in nego. Zato se pri otroku pojavlja ljubosumnost, ki kmalu preraste v mržnjo in nasprotovanje. Boječ se za svojo veljavo pripravlja očimu in materi naprazilnejše težave; izgublja voljo za delo in prav lahko začne na stranpoti. V otroku se začneja razvijati občutki podcenjevanja, neprijateljstva in plašnosti. Zapušča družbo in nerad hodi v šolo. Skratka, otrok postane težko vzgojljiv.

Razumljivo je, da ni vedno tako. Vse je odvisno od mnogih čimteljev, predvsem pa od vzgoje in priprave otroka na to, da bo dobil očima, od stališča matere do otroka in od značaja očima in pojmovanja njegovih dolžnosti in volje za vzgojo.

Mati vdova ali nesrečno razvedena žena je še posebej nagnjena k napačni vzgoji otroka. V njem najde uteh, preveč ga navezuje nase, zaradi česar se otrok oživlja v položaj glavne osebnosti v hiši, ki so ji izpolnjene vse želje in odstranjene vse težave. Otroku postane preveč raznežen in nima več sile za premagovanje naporov, niti smisla za samostojnost. Če se zdaj v hiši pojavi očim, se čuti otrok odrinjenega, zapre se sam vase in v njem se razvija občutek mržnje, ker hoče obdržati svoj ugled in osrednjo mesto v hiši.

Drugače je s otrokom, ki ga vzgajamo v samostojnosti in ki ni pretirano navezan na mater. Mnogo lažje je, če smo ga že rej pripravi na spremembo v njegovem življenju in seznanili z novim članom družine, do katerega je

dobil že simpatije. Zlasti težavno se znajdejo otroci razvedenih staršev, kadar hoče oče še nadalje uveljavljati svoj vzgojni vpliv. Takšni otroci prenašajo v življenju mnogo več grenkoba, kakor bi jih smeli.

Stališče matere-vdove do otroka ni vedno enako. Razen zgoraj

So tudi lahkomisljene ženske, ki niso imele niti volje niti možnosti za vzgojo svojih otrok. Če se zmotijo pri izbiri drugega moža, kar se večkrat zgodi, s tem samo poslabšajo usodo svojih otrok. Najbolje se znajdejo otroci odločne, resne in prosvetljene matere, ki se ne odpoveduje svojemu

omenjenega primera preveč skrbne matere, ki s svojo ljubeznijo razneži otroka in ga onemogoči za premagovanje vsakovrstnih težav, imamo tudi nerovno in neodločno mater, ki se razen tega bori še z materialnimi težavami in se otroci odmakajo njenemu vzgojnemu vplivu. Svojim otrokom preti z očimom in vzbuja v njih strah pred tujo osebo, ki jih bo krotila z moško roko. Takšni otroci že vnaprej dobe mržnjo in odpor proti očimu in torej vse, da bi materi in očimu zagrebnili življenje in razbili zakon ter se tako osvobodili vezi, s katero so jim grozili, čeprav je dejansko ni.

osebne življenju, ki pa je vzgojila svojega otroka tako, da je samostojen in razvil v njem občutek in sposobnost, vzljubiti tudi druge ljudi.

Zelo važen je značaj očima. Važno je, ali je očim človek, ki bo princel v hišo medsebojno razumevanje, ali sebičen in nesposoben za human odnos do drugih. Kulturen, resen človek, delaven in ekonomsko neodvisen, ki ljubi otroke in razume otroške slabosti, ima vse lastnosti za idealnega očima. Očim mora biti voljan z ljubeznijo in taktom nadomestiti očeta, kar je tudi njegova družbena naloga.

B. Pavč

MORSKI RAKI

Ljubljanski živilski trg, najbrž pa tudi drugi, je zdaj precej založen z ribami. Včasih so v prodaji tudi raki »Skampi«. Le-teh pa gospodinje ne kupujejo, ker se boje dela in tudi dvomijo, če so dobri. Zato naj danes povemo, kako okusno pripravimo morske rake.

PECENI RAKI

Rake umijemo v vodi s trdo krtačo in poročemo vse, kar je bodičaste in nožice, škarje pa pustimo. Položimo jih v kozico, v kateri smo razbelile olje, nato dodamo sesekljane peteršilja, česna in čebule in pečemo tako dolgo, da postanejo rumeni. Nazadnje dolijemo nekoliko vode in malo belega vina. Soliti jih ni treba.

OCVRTI RAKI

Umite rake vržemo v krop in ko zavro jih odstavimo. Rep odrgamo od trupa in ga odpremo. Meso povajamo v moki in jajcu in ga ocvrtno na masti ali olju. Ocvrte repe serviramo z majonezo in limono. Če pripravimo rake na opisan način, nam ostanejo še trup in škarje. To pa pripravimo s kisom in oljem, dodamo nekoliko sesekljane peteršilja in česna, malo popra in serviramo s kruhom.

RAKI V OMAKI

Pripravimo jih takole: V kozico zlijemo nekoliko kisa in belega vina, sesekljane peteršilja, česna, nekoliko popra in ko tekočina zavre, vržemo v njo umite rake. Kuhamo jih pol ure in jih medtem večkrat premešamo, ker drugače bi potrebovali preveč tekočine. Kuhane rake serviramo tople.

RAKOVA RIZOTA

Za rižoto uporabljamo samo meso iz repov. Na masti prepražimo nekoliko sesekljane čebule, česna in peteršilja, dodamo meso, nekoliko paradiznikove mezge, nato pa riž, ki ga zalijemo z vodo ali zelenjavno juho.

V MODNIH REVIJAH sem srečala poletje

Letošnja sezona nam je spet prinesla modo, ki je mehka, ljubka in polna domišljij. Največ je kombiniranih dvodelnih oblek, ki so se od lanskih precej spremenile. Klasičen kostum, ki je dolga leta ostal nespremenjen in je bil popolnoma vzlet po moški obleki, je zdaj popolnoma izginil. Letos je kostum izdelan iz različnega blaga: lahkega volnenega blaga pastelnih barv, iz bombažnega blaga in tudi iz tiskanine. Zdi se, da se bo zelo uveljavil in da bo v poletni sezoni prevzel vodilno vlogo.

S klasičnim kostumom so izginili tudi zavijki in ovrtniki. Jopice so letos pri kostumih prav tako globoko izrezane, kot pa

Če želite shujšati

Ta dieta za hujšanje je nova in zdi se, da jo mnogo lažje prenesemo kakor kako dolgo. Ostaja v tem, da nekaj dni ne uživamo ene od potrebnih hranilnih sestavin. Po dva, tri, štiri in tudi pet dni je treba jesti izključno hrano, navedeno v enem izmed spodnjih seznamov. Če ste zelo debeli, jejte prve štiri ali pet dni samo jedi iz seznama 1, naslednjih štiri dni jedi iz seznama 2, nato pa prav toliko dni jedi iz seznama 3. En dan lahko nato jeste po volji, toda tudi tedaj ne pretirano veliko, potem pa se ponovno začnete hraniti najprej po seznamu, nato po seznamu 2 in po seznamu 3, tako dolgo, da ne shujšate.

Če niste preveč doteli in želite samo malo shujšati, se ravnajte po isti dieti s to razliko, da po enem seznamu jeste samo dva do tri dni.

Tudi v tem primeru se en dan lahko hranite po volji.

Tudi pri tej dieti velja načelo, da ne smemo jesti pretirano velikih količin, vendar lahko jeste več, kakor če se ravnate po običajni dieti za hujšanje. Med jedjo ne pijte, jejte pa trikrat dnevno. Zajtrk je važen in mora zato biti dovolj hranilen. Če ste hitro lačni in imate dober tek, lahko dokler se hranite po seznamu št. 1 in 2, pojedete uro ali dve pred kosilom kosček krompirja.

Dobro je, če med dieto vsako jutro napravite nekaj gimnastičnih vaj in s njimi nadaljujete tudi po dieti, s čimer boste preprečili, da bi se spet zredili. Potem ko smo dosegli svoj smoter, je najbolje, če se še naprej vsak mesec ali vsaj vsak drugi mesec po teden dni dietno hranimo. V tem primeru jejte dva dni po seznamu št. 1, po dva dni pa po seznamu št. 2 in 3.

Seznam št. 1 (izogibanje beljakovin): mleko, kislo mleko, maslo, kruh iz bele moke, krompir v oblihaj, korenje, redkvice, zelena, karfiola, paradiznik, spinacea, vse vrste sadja razen suhih sliv, dateljnov, mandeljnov, lešnikov in orehov. Kuhati je treba na saju.

Seznam št. 2 (izogibanje masti): nemastno goveje in telečje meso, divjad, smuđji in krapci (kuhano ali na žaru), raki, mleko, kislo mleko, jogurt, bel kruh, beli makaroni, nikakor pa ne prepečenec ali kekci, vse vrste povrtnine in sadja razen mandeljnov, lešnikov, orehov in dateljnov. Strogost se je treba izogibati kakaa in čokolade. Dovoljeno je piti nekoliko alkohola.

Seznam št. 3 (izogibanje ogljikovih hidratov): meso, pečeno ali na žaru, in sicer nemastno goveje, telečje, svinjsko, perutnina, vse vrste riž, ne pa raki, niti kakršnokoli mleto meso ali meso v omaki, niti drobovina. Prav tako ne smete jesti jaje niti piti mleka. Lahko jeste kaš, kavalj, špaglje, zelje, solato, grah, korenje, spinacea, jurčke, borovnice, murve, pomaranče, lubenice in dinje. Vse čase dietne smete piti kavo in čaj.

Greta Konfino

oblekah. Često pa jih krasi okrogel ali mornarski ovrtnik ali pa tudi kravata. Ker tudi podloga na prsih ni več dopustna, se včasih zdi, da je okrogel ovrtnik, kakor majhen kep. Najbolj zanimiv del spomladanskega in boječega poletnega kostuma je izrez. Zelo veliko nosijo plastrone, ki nadomeščajo blazo ali ga nosijo samo včasih, da s tem oblačijo spremene. Jopice se tesno prilagajo životu in spominjajo na nekdanje steznike, nosijo pa tudi široke jopice, ki so podobne kratkim paltojem.

Največ pa imajo take kostume, ki nimajo krila, temveč obleko. Dosedanja blaza pod kostumom izgineva. Zgornji del obleke ima velik izrez, ki ga pokriva jopica. Taki kostumi so zelo praktični že zato, ker ne zgrubljamo časa pri preoblačenju in ga lahko nosimo od jutra do noči.

Novost so tudi rokavi pri jopicah, ki niso več dolgi. Najdaljši so namreč tričetrtinski, včasih pa jih jopica sploh nima.

Letos je prinesla moda tudi posebne kostume za majhne ženske. Razen jopice imajo še telovnik, ki se končuje v pasu z dvema konicama. V splošnem imajo kostumi zelo velika gumbov: vrste gumbov od zgoraj navzdol podčrtava vitkost. Za okras pa nosijo na kostumih hroščke, šmarnice in podobne okraske.

Dve čedni obleki za mlada dekleta

Zatirajmo majskega hrošča

Letos je hroščovo leto. Ker pa je hrošč velik škodljivec, zlasti v vrtnu, ga moramo zatirati. Pri nas se hrošči običajno pojavijo konec aprila,

iz bube se kmalu razvije hrošč, ki prilze iz zemlje šele prihodnjo pomlad.

Letos pa so se zaradi hladne in mokre pomladi precej zakasnili. Hroščeva leta so v tesni zvezi z življenjskim razvojem hrošča. Hrošč, ki jih vsako do pozna, so za vrt razmeroma nedolžne žuželke. Hudi škodljivci pa so njihove ličinke — ogrei. Le-ti se razvijajo iz jajčec, ki jih zleže hroščeva samica 10 do 20 cm globoko v zemljo. Vsaka samica zleže približno 60 do 80 jajčec in zaradi tega je kljub neznamemu številu hroščev kasneje mnogo ogrev. Majhni ogrei v prvem letu ne delajo olutne škode, ker se hranijo s humoznimi delčki in nežnimi koreninčami. Največ škode napravijo v tretjem letu, ko že precej dorastejo in začno napadati vse podzemne dele rastlin. Ogrei so rumenkasto bele barve z razširjenim modrikastim zadkom in tremi pari dobro razvitih prsnih nog. Čeprav so leni, so silno požrešni in najbrže žro korenine vseh rastlin. Dorasla ličinka se v avgustu tretjega leta zabubi.

Škoda, ki jo povzročajo ogrei, je velika. Samo dva ogrea sta sposobna uničiti vse mlade rastline na enem kvadratnem metru prostora. Zato je razumljivo, da bomo tega škodljivca zasledovali povsod, kjer je moremo. Najučinkoviteje uničujemo hrošče tako, da v zgodnjih jutranjih urah potresemo drevo, pod katerega smo položili odeje ali kaj podobnega. Hrošče, ki so popadali z drevesa, stresemo skupaj in jih poparimo, nato pa lahko kompostiramo. V kolikor s tem nismo preprečili razmnoževanja, moramo uničevati ogree. Razen najrazličnejših kemikalij (oglikov žvepce, cijanov vodik, tetrakloroglik, bencin itd.), ki jih vbrskamo v zemljo, se v našem vrtnarstvu poslužujemo rastlin, ki jih ogrei radi jedo (solata, korenček). Te rastline nasadimo kot vabo med druge vrtnine in ko ovenejo, dvignemo z lopato zemljo in ogree uničimo.

M. Ogorevec

UPRAVA PODJETJA »INDUSTRIJA PLATNENIH
IZDELKOV JARŠE«, P. DOMŽALE

razpisuje za šolsko leto 1954/55 šest mest

Študentov za kudeljarško šolo v Novem Sadu

Interesenti z dovršeno nižjo gimnazijo in malo maturo, ki imajo veselje do tkalstva in predilstva, naj vložijo pismene prošnje na zgornjo upravo najpozneje do 10. julija 1954. Prošnji je treba priložiti pismeno izjavo prošilca da bo po končanem šolanju služboval v tem podjetju najmanj 10 let

TEKSTILNA TOVARNA PREBOLD

sprejme v službo

tekstilnega tiskarja za nadmojstra tiskarne,
kurjača za vodocevne parne kotle
z visokim pritiskom

Ponudbe z opisom dosedanjega službovanja je poslati na
tajništvo podjetja.

MARIBORSKA LIVARNA IN TVORNIKA KOVINSKIH IZDELKOV — MARIBOR

razpisuje mesto

TEHNIČNEGA VODJE

Pogoji: strojni inženir z večletno prakso v industriji
barvnih kovin ali v industriji armatur.

Ponudbe vložite do 10. junija 1954 na upravni odbor
podjetja z dokazili o strokovni izobrazbi in praksi ter
življenjepisom.

Plača po tarifnem pravilniku.

V PRIMERU POTREBE DA PODJETJE TUDI STANOVA-
NJE V NOVM STANOVANJSKEM BLOKU.

Komisija za imenovanje direktorjev pri Ljudskem odboru
mestne občine Kranj na podlagi 89. in 90. člena Uredbe o
ustanavljanju podjetij in obrtov (Ur. list FLRJ št. 51/53)

razpisuje

MESTO DIREKTORJA TRGOVSKEGA PODJETJA »SIMON
JENKO«, KNJIGARNA V KRANJU

Ponudniki morajo izpolnjevati enega izmed naslednjih
pogojev:

1. Popolna srednja šola ali nje enaka s prakso v knji-
govodstvu in papirni stroki.
2. Popolna srednja šola in znanje tujih jezikov.

Razpis je ponoven in morajo dosednji ponudniki po-
novno vložiti svoje prošnje.

MESTO DIREKTORJA PODJETJA »SOBOPLESK«, KRANJ

Ponudniki morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

1. Mojstrski izpit in najmanj 2-letna praksa v pleskarski
in sobopleskarski stroki.

MESTO DIREKTORJA PODJETJA »REMONT ČEVJAR-
SKIH STROJEV« V KRANJU

Ponudniki morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

1. Mojstrski izpit iz strojnega ključavničarstva in poznanje
čevljarstvih strojev.

MESTO DIREKTORJA PODJETJA »KLJUČAVNICARSTVO
— TEHTNICA« V KRANJU

Ponudniki morajo izpolnjevati enega naslednjih pogojev:

1. Mojstrski izpit iz ključavničarske stroke in prakso
v stavbnem ključavničarstvu ter v izdelovanju rolet.
2. Srednja tehnična šola (strojni oddelek) in praksa v
vodenju obrata ali oddelka.

MESTO DIREKTORJA PODJETJA »AVTOPREVOZNI-
STVO« V KRANJU

Ponudniki morajo izpolnjevati enega izmed naslednjih
pogojev:

1. Šofer-specialist z najmanj 2-letno prakso v uprav-
ljanju avtoparka.
2. Komerčalist z večletno prakso v upravljanju avto-
parka.

Ponudniki morajo biti stari najmanj 35 let.

Za razpisana mesta so predvidene plače po tarifnih pravil-
nikih podjetij. — Ponudbe je treba poslati Ljudskemu odboru
mestne občine Kranj — Komisija za imenovanje direktorjev
— s kratkim življenjepisom prošilcev, najkasneje do 10. ju-
nija 1954.

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE KRANJ

KOMISIJA ZA IMENOVANJE DIREKTORJEV

ZAHVALA

Vsem, ki ste mojega nepo-
zabnega moža

JOSIPA KRAPEŽA

upokojenca in voj. invalida

spremlja na zadnji poti ter po-
ložili cvetje na njegov grob.

Prisrčna hvala. Posebej se
zahvaljujem upravni odboru

in sindikatu Kemine to-
varne v Mostah, Zvezi vojnih

invalidov in terenu Zelena
jama za prejšnjo pomoč, prav

tako pa dolgoletnemu zbiratelju
tujskega zboru ter tov.

Roči in tov. Primcu za po-
slovne besede.

Ljubljana, 21. maja 1954.

Zalujoča žena Frančiška

TOVARNA KONSERV

»CRVENA ZVEZDA«

KRAGUJEVAC

razpisuje natečaj za

INŽENIRJA-TEHNOLOGA

ali AGRONOMA

Prednost imajo kandidati s

praksom, zlasti v konservni in-

dustriji. — Opis dosedanjega

dela s kratkim življenjepisom

in prošnjo pošljite upravi to-

varne. — Plača po sporazumu.

2464

AGRONOMI IN KMETOVALCI!

Pravkar je izšla knjiga

„HETEROZIS“

(Revolucija v kmetijski proizvodnji) dr. M. Koriča

Pisec v knjigi na zelo poljuden način prikazuje prednost
heterozisa in možnosti povečanja kmetijskih pridelkov in s
tem tudi narodnega dohodka. — Knjiga je okusno opremlje-
na s 36 slikami in risbami na 124 straneh. — Cena 250 din.
Naročila pošljite na naslov: Poljoprivredni nakladni zavod,
Zagreb, Tomislavov trg 21.

1013

Razpis služb

Zavod za statistiko in evidenco
LR Slovenije v Ljubljani razpisuje
naslednja službena mesta: 1. referen-
ta v oddelku statistike kmetijstva
in gozdarstva — z agronomsko ali
ekonomsko fakulteto in po možnosti
s prakso; 2. analitika za gospodarsko
statistiko v analitski grupi — z eko-
nomsko fakulteto. Zaželena je praksa;
3. redaktorja publikacij v oddelku
za publikacije in dokumentacijo —
z ekonomsko ali kako drugo fakul-
teto. Zaželena je daljša praksa in
znanje tujih jezikov. Vsa tri mesta
so vezana z dopolnilno plačo. Kolko-
vane prošnje se vlagajo z življenje-
pisom, dokazili o šolski in strokovni
izobrazbi in opisom dosedanje zapo-
silitve pri Zavodu za statistiko in
evidenco LR Slovenije, Ljubljana,
Hrenova 11/I. Zadnji rok za vlaganje
prošnji je 6. junij 1954.

Rektorat Univerze v Ljubljani
razpisuje mesto asistenta za geofizi-
ko s poudarkom na seizmologiji
pri Geofizikalnem inštitutu Prirodo-
slovno-matematične fakultete. Proš-
nje se sprejemajo 14 dni po objavi
v Uradnem listu LRS.

Občinski ljudski odbor Rogaška
Slatina razpisuje za potrebe občine
natečaj: 1. za blagajnika v zvanju
knjigovodje s 5-letno prakso; 2. za
mesto šefa uprave stanovanjske
skupnosti v zvanju referenta; 3. za
mesto perfekte daktilografinje. Po-

nudbe pošljite na gornji naslov do
15. junija 1954.

Komisija za razpis mesta direk-
torja trgovskega podjetja »Metale«
v Idriji razpisuje mesto direktorja v
tem podjetju. Pogoji: potrebna stro-
kovna izobrazba v trgovski stroki
s specializacijo, oziroma daljšo prak-
so v trgovini železnine, porcelana,
stekla, barv in električnega materi-
ala. Prošnji je treba priložiti doka-
zila o šolski in strokovni izobrazbi
ter življenjepis, iz katerega naj bo
razvidna vsa dosedanja zaposlitev.
Prošnje je treba vložiti na tajništvo
LOMO Idrija do 5. junija 1954.

Komisija za razpis mesta direk-
torja Pekarne Idrija razpisuje mesto
direktorja v tem podjetju. Pogoji:
kandidat mora biti pekovski mojster
z večletno prakso. Prošnji je treba
priložiti dokazila o šolski in stro-
kovni izobrazbi ter življenjepis, iz
katerega naj bodo razvidne vse do-
sedanje zaposlitve. Prošnje je treba
vložiti na tajništvo LOMO Idrija do
5. junija 1954.

Splošna bolnica v Ptuj razpisuje
mesto dveh zdravniških pomočnic
(medicinskih sester), in sicer 1 glav-
no sestro za otroški in 1 glavno se-
stro za ginekološki oddelek ter štiri
mesta otroških negovalk. Rok za vla-
ganje prošnji je 28. maj 1954. Nastop
službe čimprej.

Komisija za razpis mesta direktorja grosističnega trgovskega
podjetja »Grosist Gorica« razpisuje v smislu 90. člena uredbe o
ustanavljanju podjetij in obrtov (Uradni list FLRJ št. 51/53)

mesto DIREKTORJA

GROSISTIČNEGA TRGOVSKEGA PODJETJA »GROSIST
GORICA« V ŠEMPETRU PRI GORICI

Pogoji: komercialist s fakultetno izobrazbo ali popolno sred-
njo šolo in 5-letno prakso v trgovski stroki, ali
komercialist z nepopolno srednjo šolo in 10-letno prakso v
trgovski stroki, od tega vsaj 3 leta v komerciali, ali
komercialist s 15-letno prakso v trgovski stroki, od tega vsaj
5 let v komerciali

Prošnji je treba predložiti osebni in strokovni življenjepis,
dokazila o šolski in strokovni izobrazbi ter potek dosedanje
zaposlitve.

Prošnje sprejema Okrajni ljudski odbor Gorica do 31. maja 1954.

Komisija za razpis mesta direktorja gostinskega podjetja
»Hotel Soča« v Kanalu razpisuje v smislu 90. člena uredbe o usta-
navljanju podjetij in obrtov (Ur. list FLRJ št. 51/53)

mesto DIREKTORJA

V GOSTINSKEM PODJETJU »HOTEL SOČA« V KANALU

Pogoji: popolna ali nepopolna srednja šola s 3-letno prakso
v gostinstvu in z znanjem enega tujega jezika, ali
petletna praksa v gostinstvu, od tega vsaj dve leti na vodil-
nem mestu, z znanjem enega tujega jezika.

Prošnji je treba predložiti osebni in strokovni življenjepis,
dokazila o šolski in strokovni izobrazbi ter potek dosedanje
zaposlitve.

Prošnje sprejema Okrajni ljudski odbor Gorica do 31. maja 1954.

Komisija za razpis mesta direktorja OLO Kranj
razpisuje mesto

direktorja za kmetijsko posestvo Smlednik SMLEDNIK

Pogoj: Ing. agronomije, po možnosti s prakso na kme-
tijskem posestvu.

Prošnji z vsemi potrebnimi dokumenti in življenjepisnimi
podatki je vložiti na tajništvo OLO Kranj do 31. maja 1954.
Plača po tarifnem pravilniku.

UPRAVA PODJETJA »INDUSTRIJA PLATNENIH IZDELKOV JARŠE« — P. DOMŽALE

bo sprejela v šolskem letu 1954/55 v uk naslednje število
vajencev:

- 10 vajencev ali vajenk za tkalsko obrt (ind.),
- 4 vajence ali vajenke za predilce lanu in
konoplje,
- 2 vajenca za tekstilne barvalce,
- 2 vajenca za apreturje bombažnih tkanin,
- 2 vajenca za obratne električarje,
- 4 vajence za strojne ključavničarje.

POGOJI: Vajenci za tkalce, predilce, barvalce in apre-
terje morajo biti stari najmanj 14 let ter telesno in duševno
zdravi, imeti morajo veselje do tkalstva ali predilstva, bar-
vanja in apreture ter z uspehom dovršeno najmanj osnovno
šolo ali 2 razreda gimnazije.

Vajenci za obratnega električarja in strojnega ključav-
ničarja morajo biti stari najmanj 15 let ter telesno in dušev-
no zdravi in morajo imeti veselje do poklica električarja
ali ključavničarja. Z ta dva poklica se zahteva najmanj štiri
razrede gimnazije.

Učna doba za vse zgoraj navedene poklice traja v smislu
pravilnika o strokah in poklicih (Ur. list FLRJ št. 19/1950)
36 mesecev. Sprejete vajence bo podjetje nagrajevalo po
Uredbi o nagrajevanju vajencev.

Ker podjetje nima razpoložljivih stanovanj, pridejo v
poštev samo vajenci iz bližnje okolice podjetja.

Podjetje bo sprejemalo vajence in sklepalo z njihovimi
skrbniki učne pogodbe od 1. junija do 30. septembra 1954.

Tapetnika

samostojnega, za pohištveno
izdelke, sprejememo v službo.

SPLOŠNO STROJNO
MIZARSTVO TRPOVLJE

SPREJMEMO

TEHNIČNEGA VODJO

specialista za izdelovanje
vseh vrst bonbonov in
keksov.

Plača po dogovoru in sposob-
nosti. Nastop službe takoj.

»SANA«, HOČE

POZOR!

Diesel motorji in deli!

LASTNIKOM ANGLEŠKIH DIESEL MOTORJEV »UNIPORN« IN
VSEH DIESEL MOTORJEV KLOCKNER-HUMBOLDT DEUTZ!

HOMOTEENA, BEOGRAD, Kneza Miloša 47, poš. pr. 852, tel. 25-553

vam hitro priskrbi vse rezervne dele teh motorjev kakor tudi
kompletne stationirane Diesel motorje znane angleške znamke
»UNIPORN«. — Za vse vrste obratov od 5, 10, 15, 30/33, 45/50,
60/66 KS, ki v svojih tehničnih detajlih ustrezajo motorjem Klock-
ner-Humboldt Deutz, proti plačilu v dinarjih.

D. S. RUDNIKA BARITA PLEŠE SITARJEVAC
SKOFLJICA

razpisuje mesto

šefa gospodarskega računskega sektorja

s takojšnjim nastopom. — Potrebna je ustreza-
joča šolska izobrazba, praksa v industrijskem poslovanju in
po možnosti stanovanje v Ljubljani. Plača po tarifnem
pravilniku. — Ponudbe poslati v upravo rudnika do
31. maja 1954.

Komisija za razpis mesta direktorja Gostinskega podjetja
»Hotel Jadran« v Vipavi razpisuje v smislu 90. člena uredbe o
ustanavljanju podjetij in obrtov (Ur. list FLRJ št. 51/53)

mesto DIREKTORJA

V GOSTINSKEM PODJETJU »HOTEL JADRAN« V VIPAVI

Pogoji: popolna ali nepopolna srednja šola s 3-letno prakso
v gostinstvu in z znanjem vsaj enega tujega jezika, ali
petletna praksa v gostinstvu, od tega vsaj 2 leti na vodilnem
mestu, z znanjem enega tujega jezika.

Prošnji je treba predložiti osebni in strokovni življenjepis,
dokazila o šolski in strokovni izobrazbi ter potek dosedanje za-
poslitve.

Prošnje sprejema Okrajni ljudski odbor Gorica do 31. maja 1954.

ZDRUŽENJE MLINSKIH PODJETIJ LR HRVATSKE
ZAGREB, FRANKOPANSKA 16

razpisuje natečaj za

poslovnega tajnika

Pogoji: ekonomska, pravna ali tehnična fakulteta in
poznavanje mlinske problematike.

Prijave pošljite najpozneje do 27. maja 1954.

1019

KOMISIJA PRI LJUDSKEM ODBORU MESTNE OBČINE
V SMEDEREVU za postavitev direktorjev podjetij

razpisuje

NATEČAJ

za

DIREKTORJA »ZELEZARNE« V SMEDEREVU

kot kandidati prihajajo v poštev inženirji metalurgije, strojni
inženirji in ekonomisti, ki imajo najmanj 10 let prakse pri
delu v večjih industrijskih podjetjih;

DIREKTORJA TOVARNE GRADBENIH STROJEV
V SMEDEREVU

kot kandidati prihajajo v poštev osebe s tehnično in ekono-
msko fakulteto ali visoko kvalificirani strokovnjaki, ki poznajo
proizvodnjo gradbenih strojev in imajo najmanj 10 let prakse
v večjih industrijskih podjetjih;

DIREKTORJA GOSTINSKEGA PODJETJA »JADRAN«
V SMEDEREVU

kandidat mora poznati organizacijo in vodstvo gostinskih
podjetij in imeti najmanj pet let prakse v gostinski stroki;

KNJIGOVODJO Z DOLGOLETNO PRAKSO
IN IZKUŠNJAMI

ki bi bil sposoben voditi knjigovodsko pisarno, kjer opravljajo
knjigovodske posle za obrtne, trgovinske in gostinske poslo-
valnice in lekarne na področju mestnega ljudskega odbora
v Smederevu.

Za delovna mesta po tem natečaju so zagotovljene plače v
tarifnih pravilnikih podjetij ali po sporazumu.
Prijave za natečaj s kratkim življenjepisom naj kandidati
pošljejo Komisiji za postavljanje direktorjev pri Ljudskem odboru
mestne občine v Smederevu najpozneje 10 dni po objavi natečaja.
Interesenti dobe pojasnila na telefonu 120.

2462

»ELEKTROTEHNA«

TEHNIČNA POSLOVALNICA ZA PROMET Z ELEKTRO-
TEHNIČNIM MATERIALOM

je znižala cene naslednjih vrst

avtomobilskih akumulatorjev

6 V 90 Ah na 4.500 din

6 V 105 Ah na 7.000 din

6 V 120 Ah na 8.720 din

12 V 120 Ah na 16.120 din

12 V 140 Ah na 17.740 din

12 V 210 Ah na 24.300 din

CENE VELJAJO FRANKO SKLADIŠČE — NEPAKIRANO

Vsa pojasnila glede dobave zahtevajte na naslov:

»ELEKTROTEHNA« — BEOGRAD, KARADJORDJEVA 71
Telefon: 21-268, 26-918 in 27-053

2495

Z OBČNEGA ZBORA OZZ V SEMPETRU PRI NOVI GORICI

Kmetijske zadruge uživajo med prebivalstvom vedno večje zaupanje

Selekcija goved, rodovnik in kontrola molznosti niso važni zgolj za zboljšanje živine, temveč vplivajo tudi na izboljšanje gmojnega stanja kmetov — živinorej je treba posvetiti večjo skrb, zlasti v hribovitih krajih, kjer je živina zdaj slabša kot v dolini — Obnova vinogradov, glavni pogoj za zboljšanje pridelka v tej važni panogi kmetijstva na Goriškem

Na občnem zboru Okrajne zadruge v Sempetru pri Novi Gorici so razpravljali o številnih vprašanjih pri delu splošnih kmetijskih zadrug ter zlasti analizirali razmere. Ugotovili so, da se je začela lani v večini zadrug in zadrugnih organizacij vse bolj uveljavljati zadruga demokracija, ki je pritegnila k reševanju raznih vprašanj zadrugništva večino članov in ki ji je treba spričo tega pripisati največji del uspehov, ki so jih dosegle posamezne kmetijske zadruge.

Kmetje in ostalo prebivalstvo imajo čedalje večje zaupanje predvsem v zadruge, ki so doumele, da ni njihova glavna naloga preskrba članov z industrijskim blagom, temveč vse bolj pomagati kmetovalcem pri njihovem prizadevanju za zboljšanje kmetijstva.

V razvoju zadrugništva na Goriškem so lani odigrali važno vlogo pospeševalni odbori pri Okrajni zadrugi zvezi ter pri posameznih kmetijskih zadrugah. Najbolj aktiven je bil odbor za

živinorejo, ki je uspešno rešil več organizacijskih in strokovnih vprašanj. Od tridesetih odborov za pospeševanje živinoreje pri kmetijskih zadrugah so nekateri zelo delavni in to zlasti na področju Gornje Vipavske doline, kjer imajo že svoj medzadrugni odbor ter strokovnjaka za živinorejo.

Take medzadrugne odbore za izboljšanje živinoreje nameravajo ustanoviti še v čepovanskem, kanalskem in šempetrskem živinorejskem okolišu.

Selekcija živine, rodovnik in kontrola mlečnosti so izredno važne stvari ne samo za zboljšanje živine, temveč vplivajo tudi na izboljšanje gmojnega položaja kmetov, oziroma zadrugnikov. Lanskoletni sejmi plemenske živine v Ajdovščini so namreč pokazali, da je mogoče živino z rodovnikom in kontrolo mlečnosti prodati še enkrat dražje kot ostalo živino. Na Goriškem je trenutno registrirano 1.150 glav rodovniške živine. Mlečnost pa kontrolirajo razen pri tej živini še pri 1305 kravah, ki niso v rodovniku.

Prizadevanje za selekcijo kar največjega števila živine je dalo lani prve rezultate: povprečno mlečnost pri kravi se dvignila od 2.200 kilogramov mleka leta 1952 na 2.338 kilogramov v lanskem letu. Povprečno mlečnost so najbolj povečali v kmetijski zadrugi Ajdovščina, in sicer na 2780 kilogramov mleka letno.

Zal je v goriškem okraju živina v hribovitih krajih slabša kot v dolini, čeprav bi moralo biti nasprotno. Temu je krivo največ to, da kmetje v teh krajih ne posvečajo živini potrebne skrbi. Letos nameravajo prodati iz goriškega okraja precej živine v Grčijo, Turčijo in nekatere druge države; zanjo pa precej povprašujejo tudi v južnih republikah naše države.

Med najvažnejše panoge kmetijstva na Goriškem sodita nedvomno tudi vinogradništvo in sadjarstvo, ki dajeta delo in kruh približno eni tretjini prebivalstva.

Vendar so vinogradi zelo izčrpani in dajejo iz leta v leto manjši pridelek. V desetletnem perspektivnem načrtu je predvideno, da bodo posadili 2.168 hektarov vinogradov z vinskim sortami ter 532 hektarov z namiznimi sortami. Zaradi pomanjkanja kreditov je obnova vinogradov lani nekoliko zastala, letos pa je treba v ta namen izkoristiti vsa razpoložljiva denarna in druga sredstva. To je edini izhod iz krize, v kateri je vinogradništvo že nekaj let.

Pokrajinski muzej v Mariboru bo pripravil predmete za muzej v Murski Soboti

Pokrajinski muzej v Mariboru je po svojih lepih in obsežnih zbirkah oziroma oddelkih znan ne le po Sloveniji, temveč tudi po Jugoslaviji. Pa izven državnih meja ga poznajo, saj šteje tujih ljudi, ki so ga obiskali posebno zadnja leta, ni tako majhno. Nedvomno je to ena izmed institucij, ki dajejo našemu drugemu slovenskemu kulturnemu središču živahen pečat kulturnega življenja in prosvetnega delovanja.

Muzej je bil popolnoma preurejen po osvojitvi leta 1947. V novih pogojih zadnjih povojnih let pa je prišel prav tako znatno delati. Postopoma je pridobil muzej strokovne moči, ki ustrezajo za njegova posamezna področja, kakor za arheologijo, umetnostno zgodovino, etnografijo in zgodovino NOB. Sestavljen je daljši perspektivni in delovni načrt za znanstveno raziskovanje in obdelavo terena, ki je precej obsežen, saj obsega celotno Podravje in Pomurje. Muzej je v zadnjih dveh letih kopal na raznih krajih vzhodne Slovenije, na Pobrežju, v Rušah in na Brinjevi gori, kjer so začeli minuli teden spet izkopavati.

Razen tega bo muzej letos privlekel organiziral etnografske ekipe, ki bo po zgledu Etnografskega muzeja v Ljubljani obdelala v mesecu juliju del Prekmurja. — Delo ekipe in rezultati, ki bodo prav gotovo odkrili nove zanimivosti iz življenja vzhodno-

25. maja bodo praznovali v Velikem Gabru na Dolenjskem

Pred 12. leti so v noči od 24. na 25. maj partizani Dolenjskega oddela razrušili del železniške proge Novo mesto—Ljubljana blizu Velikega Gabra in iztirili okupatorjev vlak. Navzlic močni italijanski posadki v Velikem Gabru je akcija uspela. V spomin na ta dogodek iz let NOB so si v Velikem Gabru izbrali 25. maj za občinski praznik, ki ga bodo v torek slovesno praznovali. Gasilci in člani drugih organizacij se vneto pripravljajo na prireditve. Mladina bo nastopila z Jurčičevim »Domnom«, pionirji pa s svojo igrico, ki jo bodo pokazali na slavnostni akademiji. Prebivalci Velikega Gabra vabijo na občinski praznik dolenjske partizane in aktiviste.

V ponedeljek slavijo v Dolenjskih Toplicah DRUGI OBČINSKI PRAZNIK

Maja 1942. leta so Topličani, med katerimi je delo Komunistične partije Slovenije in Osvobodilne fronte že leta 1941 poglavo globoko korenine, množično odšli v partizane. Istega meseca so Italijani zaradi čedalje večje aktivnosti osvobodilnega pokreta odšli za stalno iz Toplice, še prej pa so jim domačini 5. marca z arzenikom zastopili mule, jim večkrat pretrgali telefonske zveze in jim nagnali toliko straha v kosti, da so bile partizanske Toplice pravcati strah za prestrašene okupatorje. Poslej so se Italijani vračali v Toplice iz Straže in počenjalji razna grozodejstva ter maščevalne akcije za partizanske napade.

Letos praznujejo Topličani že drugi svoj praznik. V ponedeljek 24. maja se bodo spominjali slavnih dogodkov pred 12. leti na množičnem zborovanju na trgu, kjer pripravljajo tudi večji kulturni spored. Že v nedeljo zvečer bodo zagoreli po okoliških hribovih kresovi, popoldne pa bodo na odru zadrugnega doma igrali »Rokovnjače«. Ob 14. uri popoldne bo v ponedeljek v Toplicah koncert okrajnega pevskega zbora prosvetnih delavcev pod vodstvom prof. Elvire Ropasove; sodeloval bo tudi orkester KD Dušan Jereb iz Novega mesta.

Zanimivo predavanje na Jesenicah

Jeseniška ljudska univerza vzorno deluje v okviru DPD Svoboda. Letošnje zimo je pripravila 16 zanimivih predavanj. Vsako je poslušalo povprečno 130 ljudi. Letošnje zaključno predavanje pa bo imel univerzitetni profesor dr. Stojan Pretnar. Govoril bo o novatorski in racionalizatorski dejavnosti v novem ekonomskem sistemu.

Dr. Janez Lovšin - 50-letnik

Danes praznuje v Celju 50-letnjega priznanega celjskega zdravnika Dr. Janez Lovšin. Priljubljeni jubilar je vzor pravega ljudskega zdravnika in ga zato celjsko prebivalstvo zelo ceni. V dokaz spoštovanja in zaupanja si ga je ljudstvo ob zdržitvi okrajev

Celja-mesta in okolice izvolilo za podpredsednika Mestne občine. Dr. Lovšin se je rodil dne 23. maja 1904 v Ribnici na Dolenjskem. Srednje šolo je študiral v Kranju in Ljubljani, medicinsko fakulteto pa v Ljubljani, Zagrebu in Innsbrucku, kjer je bil tudi promoviran. Nato je bil zdravniški pripravnik v ljubljanski bolnici, nakar je pa leta 1932 nastopil službo zdravnika pripravnika v celjski bolnici. Pozneje je služboval še v Bruslavih, Storah pri Celju in Ribnici, od koder je leta 1943 odšel v partizane. Po demobilizaciji leta 1945 je bil okrožni zdravnik v Novem mestu, od tu pa je bil na lastno željo premeščen na Okrožni

LO Celje. Po likvidaciji okrožij je bil leta 1946 nameščen kot okrajni zdravnik pri OLO Celje-okolica. Mar. leta 1948 pa je bil premeščen kot zdravnik-starešina na Polikliniko v Celju, kjer služi še danes. Na tem mestu opravlja še funkcije upravnišča ZSZ za MLO Celje, je mestni zdravnik in upravnik Zdravstvenega doma in »Doma ljudskega zdravlja«. Za zasluge med narodnosvobodilno borbo je bil odlikovan z Redom za hrabrost, z Redom za zaslugo za narod III. stopnje in z Redom dela III. stopnje.

Dragemu jubilaru želimo Celjani še mnogo srečnih in plodnih let!

V. S.

Od 12. do 17. maja so v vsakem okraju oddajali kri. Uspeh te akcije je bil zadovoljiv, saj so se mnogi delovni kolektivi prijavili kar sto odstotno. V Sežani je bilo 770 prijavljenih, v Komnu pa 737. Slabši je bil odziv v Dutovljah. Divači in Podgradu.

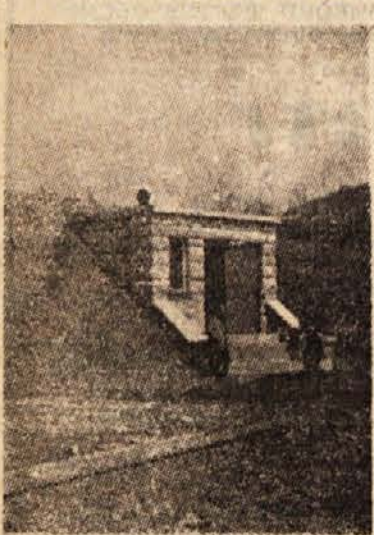
Ali že veste

DA SO V PRODAJI TOMBOLSKÉ TABLICE

V. kola tombole Zveze gluhih Jugoslavije?

Ali že veste, da bo žrebanje 13. junija letos in da znaša glavna premija 500.000 dinarjev ter 331.395 drugih dobitkov od 50 do 200.000 dinarjev? ● Tombolske tablice prodajajo vsi zastopniki Jugoslovanske loterije

Kraševci bodo imeli vodo

Obnovljen rezervoar v Lipli

Na Krasu so pričeli graditi vodovod že pomladi 1952. leta, in sicer od Zalega hriba. Prvega maja letos pa so zgradili vodovod do Komna. Sedaj pa delavci vztrajno kopljejo jarko in polagajo cevi na nekatorju Dutovlje—Sežana. Kako naporno delo je to, nam dokazuje že to, da je treba več kot 90 odstotkov jarkov izkopati v živo skalo. Trenutno je pri gradnji zapustenih 400 delavcev. Do konca avgusta mora biti vodovod v celoti zgrajen do Sežane. Tedaj šele bosta lahko pričeli delovati nova bolnišnica za tuberkulozne in mlekarne v Sežani. Dosedanje investicije za gradnjo vodovoda znašajo nad 180.000.000 dinarjev. Deloma so stroške krili iz okrajnega proračuna, delno pa iz republiškega. Prihodnje leto pa nameravajo graditi odtoci v trankrške kraške vasi.

Ogenj je uničil hišo in gospodarsko poslopje

Na Rodnem vrhu v ptujskem okraju je 20. maja izbruhnil požar pri Mariji Gafuta. Ogenj je uničil hišo in gospodarsko poslopje, ki je bilo zavarovano za 300.000 din. Zakaj je ogenj nastal, še ne vedo.

Prte in zaves je pokradel iz gostilne

Ponoči od 18. na 19. maj je bilo vromljeno v gostilno Gilnce na Trški cesti. Tat je vrgel v okno salona kamen, razbil steklo in tako od-

ZA 40.000 DIN BLAGA JI JE UKRADEL

Pred desetimi dnevi je bilo vromljeno v stanovanje Marije Kušar na Brdu pri Domžalah. Medtem ko je bila Kušarjeva v službi, je nemarno vromljeno vrata, njeno stanovanje pa odprto in odprano. Odnesej ji je 30 m gradla, 15 m koteline, 12 rjuh, čevlje, perilo iz drugo. Kušarjeva ima škodo več kot za 40.000 din.

V stanovanje je vlomil

Dne 19. maja je nekdo vlomil v stanovanje Mirka Maruške, krojača iz Celja. Odnesej mu je za 30.000 din gotovine, več obleke in perila, tako da ima za 30.000 din škodo.

S pištolo se je obstrčil

Dne 19. maja popoldne so pripeljali v ljubljansko bolnišnico 20-letnega Cirila Kimovca iz Bukovec pri Vodcah, dijaka srednje tehniške šole. Domači so ga našli s prestrleto glavo. Ciril je tistega dne opoldne prišel domov in z materjo pokosil; nakar je šla mati na njiivo, on pa v sobo. Od nekod je prinesel pištolo in se, vsaj tako domneva, s njo igral. Izstrelil je več nabojev, pri tem pa se je obstrčil v glavo. In mu je kroja izstopila na temenu. Njegovo stanje je zelo resno, zdravniki še malo upajo, da bo ostal živ.

TRIJE tovariši

ROMAN 80

»To sva napravila imenitno, a?«
»Da,« sem pritrdil nejevoljno.
»Sto mark moram dobiti jaz...«
»Ah tako...« sem dejal.

»Ta stari, skopi kozel,« je zašepetala zaupno in stopila k meni, »ima denarja ko smeti! Teško pa ga je spraviti iz njega! Niti oporoke noče napisati. Potem pa bodo seveda vse dobili otroci, jaz pa se bom lahko obrisala pod nosom. Saj ni užitek, s to staro pokveko...«

Stopila je še bliže in pomigala z dojkama. »Pridem torej jutri po sto mark k vam. Kdaj pa ste doma? Ali bi rajši prišli tod mimo?« Zahetela se je. »Jutri popoldne bom sama doma...«

»Torej vam denar pošljem...« sem dejal.

Hehetala se je kar naprej. »Rajši ga prinesite sami. Ali pa se bojte?«

Najbrž je mislila, da sem plašljiv, in hotela mi je na otipljiv način pokazati, kaj misli. »Ne, za bojazen ne gre, pač pa za čas,« sem dejal. »Kot nalašč, jutri moram k zdravniku. Star sifilis. Takšna teč zagrabi človeku življenje.«

Odskočila je tako hitro, da je malo manjkalo, da ni padla čez plišasti stol. V naslednjem trenutku se je pek vrnil. Nezaupljivo se je ozrl na črnkavo. Potem pa mi je odšel na mizo gotovino. Stel je počasi in z obotavljanjem. Njegova senca je pri tem nihala po rožnati tapeti sobe sem ter tja in štela z njim. Vtem ko sem pisal potrdilo, mi je šinila v glavo misel, da je tisti dan že enkrat bilo tako — samo da je bil na mojem mestu Ferdinand Grau. Čeprav na tem ni bilo nič posebnega, se mi je vendar zdelo čudno.

Bil sem vesel, ko sem stopil na cesto. Zrak je bil mehak in poleten. Cadillac se je lesketal na robu ceste. »Na, stari, hvala lepa,« sem dejal in ga potrepljal po hladilniku. »Loti se kmalu spet novih dejanj!«

15

Jutro je bilo jasno in bleščeče se je razlivalo nad travniki. S Pat sva sedela na robu poseke in zajtrkovala. Vzel sem bil dva tedna dopusta in s Pat sva bila na potovanju. Namenjena sva bila k morju.

Na cesti pred nama je stal star, majhen Citroen. Vzeli smo ga bili na račun proti pekavemu Fordu, in Köster mi ga je bil dal s seboj do konca dopusta. Videti je bil ko potrpežljiv tovarni osel, tako je bil obložen s kovčki.

»Upajva, da se spotoma ne bo sesedel,« sem dejal.

»Ne, nič se ne boj,« je odgovorila Pat.

»Od kod pa to veš?«

»To je znano. Ker sva na dopustu, Robby.«

»Že mogoče,« sem menil. »Jaz pa razen tega poznam njegovo zadnjo os. Pogled nanjo je žalosten. Zlasti kadar je obtežena.«

»To je Karlov brat. Vzdržal bo.«

»Sila rahitičen brat.«

»Pusti zmerjanje, Robby. Trenutno je najlepši avto, kar jih poznam.«

Nekaj časa sva ležala skupaj na trati. Iz gozda je pihljat topel in mehak veter. Dišalo je po smoli in zeliščih.

»Povej mi, Robby,« je vprašala Pat čez nekaj časa, »kakšno so pravzaprav tiste cvetlice tam ob potoku?«

»Anemone,« sem odgovoril, ne da bi se ozrl tja.

»Toda ljubček! To niso anemone, anemone so mnogo manjše; razen tega pa cveto samo spomladi.«

»Res je,« sem pritrdil. »To je travniška penuša.«

Zmajala je z glavo. »Travnikično penušo poznam. Le-ta je čisto drugačna.«

»To bo velika trobelika.«

»Toda Robby! Trobelika je vendar bela, ne pa rdeča.«

»Potemtakem pa ne vem. Doslej sem s temi tremi cveticami zmeraj opravil, če me je kdo spraševal. Eno so mi zmeraj verjeli.«

Zasmejala se je. »Škoda, ko bi bila to slutila. bi se bila zadovoljila že z anemonami.«

»Trobelika,« sem dejal, »s trobeliko sem imel zmeraj največ uspehov.«

Dvignila se je. »To je pa res zabavno! Ali so te pogosto vdraševali?«

»Ne posebno. In ob čisto drugačnih priložnostih.«

Uprla je roke v tla. »Pravzaprav je sramota, da hodi človek po zemlji in skoraj ničesar o njej ne ve. Niti nekaj imen ne pozna.«